



**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W LELISIE
W 2022 ROKU**

Lelis 2023

SPIS TREŚCI

I. OGÓLNE INFORMACJE	3
1.1 Podział geograficzny i charakterystyka mieszkańców Gminy Lelis	4
1.2 Struktura organizacyjna Ośrodka Pomocy Społecznej	5
1.3 Realizacja pracy socjalnej.....	6
1.4 Świadczenia pieniężne i w naturze z pomocy społecznej.....	10
II. ZADANIA WŁASNE GMINY Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ REALIZOWANE PRZEZ OPS LELIS	11
2.1 Zadania obowiązkowe	12
2.1.1 Zasiłki stałe	12
2.1.2 Zasiłki okresowe	13
2.1.3 Zasiłki celowe	13
2.1.4 Schronienie dla osób bezdomnych	13
2.1.5 Składka na ubezpieczenie zdrowotne	14
2.1.6 Usługi opiekuńcze	14
2.2 Zadania fakultatywne (realizowane w zależności od posiadanych środków)	15
2.2.1 Specjalny zasiłek celowy.....	15
III. ZADANIA Z ZAKRESU SYSTEMU ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH, ŚWIADCZEŃ ALIMENTACYJNYCH I ŚWIADCZEŃ WYCHOWAWCZYCH.....	16
3.1 Realizacja zadań z ustawy o świadczeniach rodzinnych.....	16
3.1.1. Zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego.....	16
3.1.2 Świadczenia opiekuńcze	20
3.1.3 Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	24
3.1.4 Świadczenie rodzicielskie	25
3.1.5 Realizacja zadań z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”	26
3.1.6 Składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne	28
3.2 Realizacja zadań z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów	28
IV. REALIZACJA RZĄDOWYCH PROGRAMÓW	32
4.1 Informacje ogólne	32
4.2 Realizacja programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.....	33
4.3 Opieka wychnieniowa.....	34
4.4 Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej	35
4.5 Zadania z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.....	36
4.6 Program „Czyste Powietrze”.....	37
4.7 Karta Dużej Rodziny.....	38
4.8 Świadczenie pieniężne za zakwaterowanie obywatela Ukrainy.....	39
4.9 Dodatki dla gospodarstw domowych	40
4.9.1 Dodatek osłonowy	40
4.9.2 Dodatek węglowy	40
4.9.3 Inne źródła ciepła	42
4.9.4 Dodatek elektryczny	44
V. GMINNE PROGRAMY Z ZAKRESU INTEGRACJI SPOŁECZNEJ.....	46
5.1 Leliska Karta Seniora.....	46
5.2 Rodzina Trzy Plus.....	46
5.3 Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie Gminy Lelis na lata 2022-2027.....	47
VI. WNIOSKI I PLAN PRACY OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W 2021 R.....	51

I. OGÓLNE INFORMACJE

Ośrodek Pomocy Społecznej w Lelisie przedstawia sprawozdanie ukazujące działania realizowane w 2022 roku.

Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej oraz zakres zadań przypisanych Ośrodkowi do realizacji określają m.in. następujące ustawy:

ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.)
ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy (Dz. U. z 2022 r. poz. 447 z późn. zm.)
ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2022 r. poz. 1577 z późn. zm.)
ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 615 z późn. zm.)
ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2022 r. poz. 1205 z późn. zm.)
ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249)
ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 690 z późn. zm.)
ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 2241)
ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 100 z późn. zm.)
ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1327 z późn. zm.)
ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123)
ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1297)
ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329 z późn. zm.)
ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2021 r. poz. 1744 z późn. zm.)
ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2022 r. poz. 2230)
ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 165)
ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym (Dz. U. poz. 1692 z późn. zm.)
ustawa z dnia 23 czerwca 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców niektórych paliw stałych w związku z sytuacją na rynku tych paliw (Dz. U. poz. 1477 i 1692)
ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 169)
ustawa z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 r. w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej

Zadaniem OPS jest skuteczne i efektywne udzielanie wsparcia mieszkańcom Gminy Lelis, poprzez, możliwie najwyższej jakości świadczonych usług oraz ustalenie i kierowanie adekwatnych form wsparcia będących odpowiedzią na rzeczywiste potrzeby mieszkańców Gminy.

W 2022 roku Ośrodek, w efektywny sposób, wykorzystywał pozyskane środki zewnętrzne, rozszerzając ofertę wsparcia, wdrażając nowatorskie, zindywidualizowane wsparcie.

1.1 Podział geograficzny i charakterystyka mieszkańców Gminy Lelis

Gmina Lelis położona jest w południowo - wschodniej części województwa mazowieckiego, w centralnej części powiatu ostrołęckiego. Zajmuje obszar 197 km², co stanowi 0,6% powierzchni województwa mazowieckiego, 9,4% powierzchni powiatu. Odległość gminnej miejscowości Lelis od miasta powiatowego Ostrołęka wynosi 12 km, natomiast od stolicy województwa mazowieckiego-Warszawy-130 km. Liczba mieszkańców na 31.12.2022r. Wynosiła 9 960 w tym 4 930 kobiet i 5 030 mężczyzn, co stanowi 11,21% ludności powiatu.

Średni wiek mieszkańców Gminy wynosi 36,6 lat i jest znacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa mazowieckiego oraz znacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. 64,1% mieszkańców gminy Lelis jest w wieku produkcyjnym, 22,4% w wieku przedprodukcyjnym, a 13,5% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. W skład gminy wchodzi 23 sołectwa tj. Aleksandrowo, Białobiel, Dąbrówka, Długi Kąt, Durlasy, Gąski, Gnaty, Gibałka, Kurpiewskie, Lelis, Łęg Przedmiejski, Łęg Starościński-Walery, Łęg Starościński, Łodziska, Nasiadki, Obierwia, Olszewka, Płoszyce, Siemnocha, Szafarnia, Szafarczyka, Szkwa, Szwendrowy Most.

Gmina Lelis jest typową rolniczą Gminą, na terenie której prowadzone są wyspecjalizowane gospodarstwa rolne - zorientowane na chów bydła mlecznego.

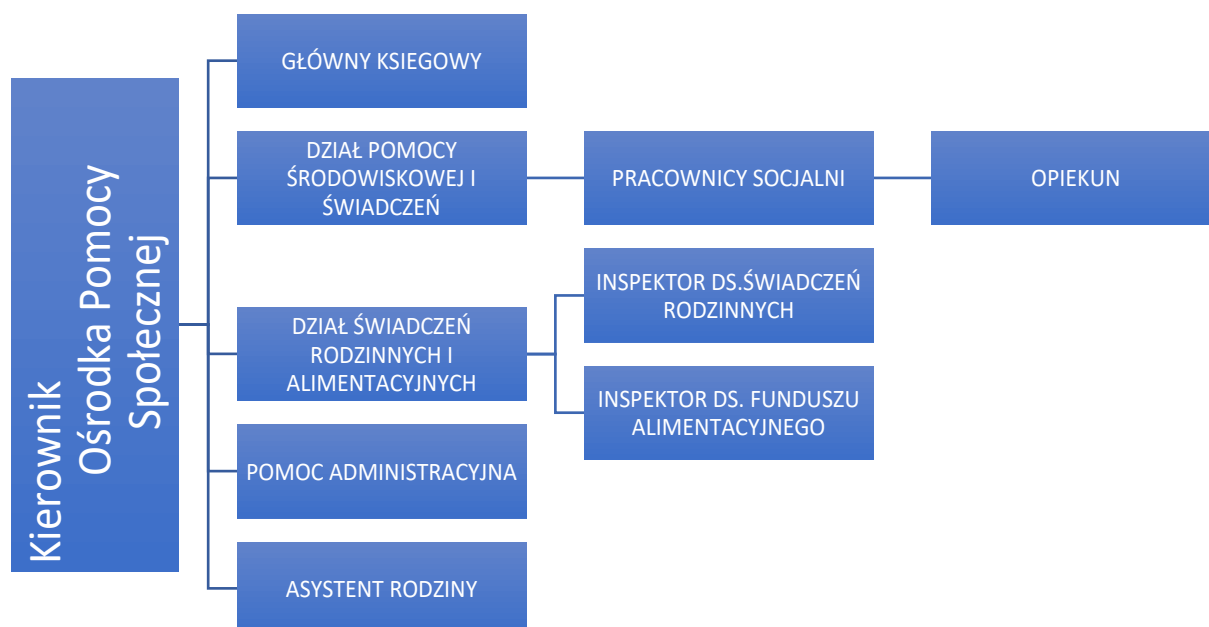
Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrołęce pokazują, że z 2022 roku liczba osób zarejestrowanych bezrobotnych z terenu Gminy Lelis wynosiła 411, w tym 211 kobiet. W porównaniu z rokiem 2021 liczba osób zarejestrowanych w ewidencji Powiatowego Urzędu Pracy wynosiła 389 osób, w tym 209 kobiet, a w 2020 roku liczba osób zarejestrowanych wynosiła 434 osoby, w tym 243 kobiety. OPS realizując swoje zadania, szczególnie jeśli dotyczyły wypłaty świadczeń pomocy społecznej to ich rodzaj, forma i rozmiar świadczeń były odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy, zgodnie z celami i możliwościami pomocy społecznej.

Obowiązkiem osób korzystających ze wsparcia jest ich współudział w rozwiązywaniu swojej trudnej sytuacji życiowej. Zmusza to niekiedy osoby ubiegające się o świadczenia do zmiany postawy z biernej i roszczeniowej na postawę aktywną w rozwiązywaniu własnych problemów.

Szczegółowy zakres zadań własnych i zleconych gminie określa art. 17 i 18 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Teren Gminy Lelis w 2022r. ze względu na potrzeby pomocy społecznej, podzielony był na 5 rejonów opiekuńczych, w których pracowało 5 pracowników socjalnych.

1.2 Struktura organizacyjna Ośrodka Pomocy Społecznej



Potrzeby profesjonalnej kadry OPS, świadczącej wsparcie, podlegają różnym formom doskonalenia zawodowego poprzez udział w szkoleniach, doksztalcaniu i samoksztalcaniu. Pracownicy Ośrodka dołożyli wszelkich starań, aby wszystkie świadczenia zostały wypłacone w terminie lub przed terminem, tuż po otrzymaniu dotacji z budżetu państwa.

W 2022 r. pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej uczestniczyli w niżej wymienionych konferencjach i szkoleniach, których tematyka przedstawia się następująco:

1. Dodatek elektryczny – nowe zadanie dla gmin.
2. Bezpieczeństwo osobiste pracownika socjalnego.
3. Nowelizacja dodatku węglowego z uwzględnieniem zakupu preferencyjnego węgla w gminie.
4. Sprawozdawczość w Ośrodkach Pomocy Społecznej – jak poprawnie sporządzić sprawozdania budżetowe, kwartalne i sprawozdania w zakresie operacji finansowych? Przeksięgowania na koniec roku - ujęcie operacji finansowych w sprawozdawczości rocznej. Odpowiedź na najczęściej pojawiające się pytania podczas sporządzania sprawozdań w OPS.
5. Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej.
6. Procedura Odbierania dziecka – rola poszczególnych instytucji.
7. Kodeks postępowania administracyjnego.
8. Dodatek węglowy – nowe zadanie dla gmin.

9. Podstawy prawne w zakresie kierowania do DPS.
10. Metody komunikacji i aktywizacji w pracy z seniorem.
11. Bezpieczeństwo pracownika socjalnego – kurs samoobrony. Metody i sposoby radzenia sobie ze stresem.
12. Deinstytucjonalizacja usług społecznych – dobre praktyki.
13. Zmiany w przepisach ustawy o pomocy społecznej.
14. Forum Pomocy Społecznej na Mazowszu dla przedstawicieli kadr zarządzającej jednostkami pomocy społecznej.
15. Weryfikacja wniosków o 40 zł przez Gminy w ramach tzw. Ustawy ukraińskiej. Warsztat praktycznych problemów.
16. Obsługa świadczeń dla obywateli Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym w systemie POMOST Std – Pomoc Społeczna.
17. Rządowe Programy Pomocowe – Opieka Wytchnieniowa, Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej – edycja 2022.
18. Realizacja obowiązków związanych z wyliczeniem i rozliczaniem składki zdrowotnej, wypełnianiem dokumentów rozliczeniowych, zmiany w zakresie podlegania ubezpieczeniom w tym dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, zmiany w zakresie opłacania i rozliczania składek.
19. Szkolenie z oprogramowania do obsługi Dodatku Osłonowego.
20. Rozliczanie wynagrodzeń pracowników i zleceniobiorców z zastosowaniem przepisów Polskiego Ładu.

1.3 Realizacja pracy socjalnej

Najważniejszym zadaniem pomocy społecznej jest praca socjalna rozumiana jako działalność zawodowa, skierowana na pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie oraz tworzeniu warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna prowadzona przez pracowników socjalnych, jest obowiązkowym zadaniem własnym gminy. W pracy socjalnej chodzi nie tylko o określone działanie zabezpieczające, czy korygujące, ale przede wszystkim o wsparcie i realizację polityki społecznej państwa, które winno mieć na względzie zasady równych szans nie zależnie od wieku, płci, przekonań politycznych, religijnych, rasy czy kultury.

Art. 119 ust.1 pkt.1 ustawy o pomocy społecznej stanowi, iż praca socjalna jest jednym z najważniejszych obowiązków pracownika socjalnego. Podstawowym zadaniem pracownika socjalnego jest szczegółowe rozeznanie sytuacji osoby i rodziny zwracającej się o pomoc oraz na

podstawie wywiadu środowiskowego opracowanie diagnozy, służącej do skonstruowania długofalowego planu pracy z osobą/rodziną.

W 2022 roku pracownicy socjalni prowadzili działania z zakresu pracy socjalnej z rodzinami i osobami prowadzącymi samodzielne gospodarstwa domowe.

Pracownicy socjalni podejmują działania w tych obszarach, gdzie osoba/rodzina napotyka trudności, których nie jest w stanie samodzielnie pokonać i wymaga wsparcia w zakresie np. funkcjonowania w środowisku społecznym, prowadzeniu gospodarstwa domowego w realizowaniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, uzyskaniu zatrudnienia, poprawy stanu zdrowia, itp. Praca socjalna może być prowadzona m. in. w oparciu o tzw. kontrakt socjalny, który jest sposobem określania współdziałania osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Tabela przedstawia informację dot. ilości środowisk objętych pracą socjalną:

Lp.		2020 rok	2021 rok	2022 rok
1.	Ilość rodzin i osób samotnych	130	139	138
2.	Liczba osób w tych rodzinach	263	327	391

Źródło: Opracowanie własne.

W 2022 roku nastąpił wzrost liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną w porównaniu do 2021 roku o 19%, a do 2020 roku o 48%

Tabela przedstawia działania z zakresu pracy socjalnej podejmowane przez pracowników socjalnych w 2022 r. :

Poradnictwa dotyczącego m.in.	Kierowanie do:	Udzielanie pomocy w:
- ustalenia stopnia niepełnosprawności, - zmiany stopnia niepełnosprawności, - potrzeby zarejestrowania się w urzędzie pracy, - racjonalnego gospodarowania budżetem domowym, - możliwości ubiegania się o pomoc, - wsparcie z innych instytucji, - alimentów, - świadczeń rentowych i emerytalnych, - wykonywania władzy rodzicielskiej, - uzyskania różnych uprawnień, - zagrożeń wynikających z cyberprzestrzeni.	- Gminnego Punktu Konsultacyjnego Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności, - Orzecznika ZUS, KRUS, - Poradni Leczenia Uzależnień, - Powiatowego Urzędu Pracy, - Punktu Nieodpłatnej Pomocy Prawnej i Nieodpłatnego Poradnictwa Obywatelskiego, - organizacji i stowarzyszeń pozarządowych, - stowarzyszeń, - organizacji kościelnych w celu otrzymania pomocy rzeczowej,	- załatwianiu spraw urzędowych - skierowaniu dzieci na kolonie, - umieszczaniu w domu pomocy społecznej, rodzinnym domu opieki i innych, - uzyskaniu odpowiednich dokumentów z ZUS-u i innych instytucji, - nawiązaniu kontaktów sąsiedzkich, społecznych, - rozwiązywaniu konfliktów rodzinnych lub nawiązywaniu kontaktów z rodziną, - załatwianiu wizyty lekarza, zabiegów medycznych, - wsparcia prawnego, pedagogicznego, psychologicznego.

Ponadto działania z zakresu pracy socjalnej podejmowane przez pracowników socjalnych w 2022r. dotyczyły m. in.:

Tabela dotyczy współpracy pracowników socjalnych z instytucjami:

Pracownicy socjalni współpracowali z:	W ramach współpracy z instytucjami uzyskano wsparcie w formie m.in.
• pedagogami szkolnymi i wychowawcami, • kuratorami sądowymi i społecznymi, • opiekunami prawnymi, • placówkami medycznymi, • placówkami przeciwdziałającymi uzależnieniom, • Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym, • kościołami i związkami wyznaniowymi, • organizacjami pozarządowymi, • stowarzyszeniami, • jednostkami samorządowymi, • ośrodkami pomocy społecznej, • dzielnicowymi, • domami pomocy społecznej, • sądem, • Dziennym Domem „Senior +”, • organizatorem i koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej, • asystentem rodziny, • Centrum Integracji Społecznej,	• skierowania 20 dzieci na kolonie organizowane przez PCK, • skierowania na kolonie 12 dzieci rolników - organizowane przez Caritas diecezji Łomżyńskiej, • wsparcia 10 osób przez okres 10 miesięcy w formie kart zakupowych i możliwości ich realizacji w sklepie "Biedronka", których inicjatorem był Caritas Diecezji Łomżyńskiej, • zakwalifikowanie 21 dzieci do paczek z TPD w ramach „Akcja Gwiazdor 2022” • wsparcia w postaci 600 paczek w tym: dla 196 rodzin polskich i 70 rodzin z Ukrainy - pomoc żywnościowa w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa współfinansowana z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) z CARITAS Diecezji Łomżyńskiej • Wsparcie udzielone Obywatelom Ukrainy przebywającym na terenie gm. Lelis w wyniku trwania konfliktu zbrojnego. - przekazanie 59 kart na zakupy w sieci sklepów „KIK” dla obywateli Ukrainy, - objęcie pomocą w formie jednorazowego świadczenia pieniężnego „300” obywateli Ukrainy 52 rodzin, w których było 105 osób co stanowiło kwotę 31,500 zł - przekazanie 20 rodzinom produktów żywnościowych i środków higienicznych o wartości 3,225,08 zł zebranych przez PCK w sklepie E. Leclerc w Ostrołęce - przekazanie wyprawki szkolnej dla 17 dzieci otrzymanej z PCK - przekazanie kosmetyków otrzymanych z PCK

Pracownicy socjalni w 2022r. prowadzili następujące działania:

- dokonywali bezpośrednich odwiedzin w środowisku,
- monitorowali sprawowanie usług opiekuńczych na terenie Gminy Lelis,
- interweniowali i monitorowali wykonywanie funkcji opiekuńczo-wychowawczej nad dziećmi oraz wsparcie osób starszych, chorych czy niepełnosprawnych,
- dystrybuowali odzież używaną, sprzęt, meble pozyskane od darczyńców,
- monitorowali sposób wykorzystania przyznanej pomocy,

- uczestniczyli w sprawach w Sądzie Rejonowym, Prokuraturze i innych instytucjach,
- monitorowali sytuację rodzin objętych Procedurą „Niebieskiej Karty”,
- motywowali klientów i członków rodziny do utrzymania abstynencji, kontynuacji leczenia lub terapii, uczestnictwa w grupach wsparcia, zmiany postępowania, podjęcia zatrudnienia,
- motywowali rodziców do pracy z asystentem rodziny, udziału dzieci w letnim wypoczynku oraz innych aktywności

Przygotowywali:

- rodzinne wywiady środowiskowe,
- aktualizacje wywiadów,
- wywiady alimentacyjne,
- pisma, wezwania w zakresie świadczonej pomocy, alimentacji na rzecz klientów,
- zaświadczenia dot. udzielonej pomocy społecznej,
- adnotacje urzędowe, notatki służbowe, informacje,
- wywiady weryfikujące uprawnienia do przyznania specjalnych zasiłków opiekuńczych oraz prawidłowe wykorzystanie świadczeń w ramach ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (500 +) oraz ustawy o świadczeniach rodzinnych,
- pomagali w wyjaśnieniu uprawnień do świadczeń rodzinnych, pielęgnacyjnych, opiekuńczych, wychowawczych (500+),
- „Niebieskie Karty”,
- opinie w sprawach pracy z rodziną do różnych instytucji,
- wnioski do sądu o wgląd w sytuację rodziny dot. sprawowanej opieki nad małoletnimi dziećmi,
- wnioski do sądu o wgląd w sytuację w rodzinie i skierowanie na przymusowe leczenie psychiatryczne ,
- wnioski do sądu o umieszczenie w domu pomocy społecznej bez zgody,
- wnioski do sądu o ustanowienie doradcy tymczasowego,
- poszukiwali kandydatów na opiekunów osób ubezwłasnowolnionych.

Wsparciem asystenta rodziny objęto łącznie 32 dzieci w tym:

Zakres współpracy pracowników socjalnych z asystentą rodziny:

- wprowadzenie asystenta w środowisko, zapoznanie się i omówienie planu pracy z rodziną;
- wspólne monitorowanie środowiska i wymiana informacji;
- wspólne omawianie występujących problemów w rodzinach;
- wspólne planowanie podejmowanych działań na rzecz rodziny;
- współdziałanie w udzielaniu pomocy rodzinom dotycząca poprawy ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- wspólne udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- wspólne podejmowanie działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia i bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- wspólne dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny;
- sporządzanie na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach;
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą;
- omawianie występujących problemów w rodzinie, dysfunkcji, funkcjonowania rodziny w środowisku lokalnym;
- omówienie podejmowanych działań w celu wspierania aktywności społecznej rodzin; motywowania członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, poszukiwania i/lub podejmowania oraz utrzymania pracy zarobkowej;
- informowanie asystenta rodziny o formach pomocy OPS;

1.4 Świadczenia pieniężne i w naturze z pomocy społecznej

Przyznawanie, wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń pieniężnych i w naturze jest podstawowym instrumentem wykorzystywanym w pomocy społecznej na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i marginalizacją społeczną.

Zgodnie z art. 36 ustawy o pomocy społecznej świadczeniami z pomocy społecznej są:

Świadczenia pieniężne:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku,
- z okolicznością, o której mowa w art.159 ust.1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez s

Świadczenia niepieniężne :

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,
- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie chronione,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie, w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych,

II. ZADANIA WŁASNE GMINY Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ REALIZOWANE PRZEZ OPS

Środki finansowe na realizację świadczeń z pomocy społecznej pochodziły z dotacji wojewody oraz środków własnych Gminy.

Tabela przedstawia sprawozdanie finansowe z zakresu świadczeń pomocy społecznej w Lelisie w latach 2020 - 2022:

Środki finansowe na realizację zadań własnych przeznaczono na następujące formy pomocy: Świadczenia	2020	2021	2022
1. Zasilki stałe, w tym:	91 468	117 267	106 621
<i>dla osoby samotnie gospodarującej</i>	75 327	100 458	99 862
<i>dla osoby pozostającej w rodzinie</i>	16 140	16 809	6 759
2. Zasilki okresowe, w tym z powodu:	19 922	27 451	34 767
<i>bezrobocia</i>	6 464	10 738	19 027
<i>długotrwałej choroby</i>	9 931	12 870	14 222
<i>niepełnosprawności</i>	3 527	3 843	1 518
3. Zasilki celowe, świadczenia pieniężne w tym:	40 704	35 170	48 601
<i>świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności w ramach Programu „Posiłek w szkole lub w domu”</i>	40 464	13 210	18 900

zasiłki celowe w tym:	32 404	20 509	29 701
zasiłki celowe specjalne	10 293	14 661	2 808
4. Schronienie	33 855	22 835	63 322
5. Posiłki gorące, w tym dla:	28 700	111 450	80 130
dzieci w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”	28 454	91 714	79 746
6. Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego	3 594	9 000	400
7. Składka na ubezpieczenie zdrowotne (zasiłki stałe, osoby realizujące kontrakt socjalny)	6 673	8 119	8 786
8. Usługi opiekuńcze	71 513	75 132	74 346
RAZEM:	296 429	406 424	388 965

Źródło: Opracowanie własne.

Ilość zasiłków stałych wypłaconych w 2022r. w stosunku do 2021r. była niższa o 17%, a w 2020 r. była niższa o 16%. Ilość zasiłków okresowych wypłaconych w 2022r. w stosunku do 2021r. była wyższa o 27%, a w stosunku do 2020r. była wyższa o 74%. Należy zauważyć, że zasiłki stałe i zasiłki okresowe były finansowane z budżetu państwa. Ilość zasiłków celowych wypłaconych w 2022r. w stosunku do 2021r. była wyższa o 38%, a w stosunku do 2020 r. była wyższa o 19%. Zasiłki celowe finansowane były ze środków własnych gminy i budżetu państwa w ramach programu „Posiłek w szkole i w domu”.

Zaobserwowano w 2022r. wzrost liczby osób korzystających ze schronienia w stosunku do 2021 r. o 38%, a w 2020r. o 87%. Na terenie gminy zauważa się tendencję wzrostu ewentualnych osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością ze względu na dysponowanie budynkami mieszkalnymi nie wyposażonymi w odpowiednie ogrzewanie oraz pojawiające się zjawisko wydawania przez Sąd orzeczeń dot. opuszczenia lokalu mieszkalnego z tytułu stosowania przemocy domowej.

2.1 Zadania obowiązkowe

2.1.1 Zasiłki stałe

Zasiłki stałe były świadczone osobom pełnoletnim całkowicie niezdolnym do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, nieposiadającym żadnego źródła utrzymania lub których dochód na osobę w rodzinie nie przekraczał kryterium dochodowego.

Okres przyznanej pomocy w formie zasiłku stałego w 2022 roku wynosił 12 miesięcy, natomiast średnia miesięczna wysokość zasiłku stałego na osobę stanowiła kwotę 481,10 zł.

Z tej formy pomocy w 2022 r. skorzystało 18 osób.

2.1.2 Zasiłki okresowe

Zasiłki okresowe przyznawane były osobom/rodzinom w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, bezrobocie oraz niepełnosprawność, których dochód był niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub od kryterium dochodowego rodziny. Okres przyznanej pomocy w formie zasiłku okresowego w 2022 roku wynosił średnio 4 miesiące, natomiast średnia miesięczna wysokość zasiłku okresowego na osobę/rodzinę stanowiła kwotę 137,10 zł. Z tej formy pomocy skorzystało 20 osób.

2.1.3 Zasiłki celowe

Zasiłki celowe przyznawane były dla osób/rodzin głównie z powodu braku źródła utrzymania, bądź niskiego dochodu w rodzinie, bezrobocia, niepełnosprawności oraz choroby, zdarzenia losowego. Wysokość zasiłku celowego uzależniona była od sytuacji materialnej i bytowej rodziny oraz ilości osób w rodzinie. Najczęściej były to zasiłki z przeznaczeniem na żywność, odzież, obuwie, opał, leki, środki czystości, energię elektryczną na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego. Z zasiłków celowych skorzystało 50 rodzin na łączną kwotę 27 643zł, w tym 19 900 w ramach Wieloletniego Rządowego Programu „Posiłek w szkole i w domu”.

W przypadkach korzystania przez osobę ze świadczeń pieniężnych niezgodnie z przeznaczeniem Ośrodek świadczył pomoc w formie opłacenia faktury w sklepie za artykuły spożywcze oraz na pokrycie części lub całości kosztów leków, na dojazd do lekarza, opału. Z tej formy pomocy skorzystało 6 osób.

2.1.4 Schronienie dla osób bezdomnych

Bezdomność jest zjawiskiem bardzo zmiennym w czasie, często ulega nasileniu w okresie jesienno – zimowym. Z szacunkowych danych będących w posiadaniu OPS wynika, że na terenie Gminy Lelis przebywało 5 osób bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością.

W 2022 roku Ośrodek Pomocy Społecznej kierował bezdomnych mężczyzn do:

- Schroniska dla Bezdomnych Mężczyzn prowadzonego przez Polski Komitet Pomocy Społecznej zlokalizowanego przy ul. Przemysłowej 1, Ławy gm. Rzekuń,
- Schroniska dla Osób Bezdomnych z Usługami Opiekuńczymi prowadzonego przez Centrum Pomocy Bliźniemu – MARKOT, Orszewo Osada 10, 96 – 317 Guzów.

Tabela przedstawia ilość osób zamieszkujących w Schronisku w latach 2020 – 2022:

Lp.	Bezdomni i zagrożeni bezdomnością którym udzielono schronienia	2020	2021	2022
1.	Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn PKPS ul. Przemysłowa 1, Ławy, gm. Rzekuń	3	5	4
2.	Schronisko dla Osób Bezdomnych z Usługami Opiekuńczymi prowadzonego przez Centrum Pomocy Bliźniemu – MARKOT, Oryszewo Osada 10, 96-317 Guzów	-	-	1

Źródło: Opracowanie własne.

Liczba osób bezdomnych, którym udzielono schronienia w roku 2022 nie wzrosła w stosunku do roku 2021, natomiast w stosunku do roku 2020 wzrosła o 2 osoby (o 67%).

Osoba bezdomna miała prawo na podstawie art. 48 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej domagać się od Gminy schronienia, miejsca do spania, posiłku i niezbędnego ubrania.

Wydatki na schronienie w ww. Schronisku wyniosły łącznie **63 322 zł**. Na terenie gminy zauważa się tendencję wzrostu ewentualnych osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością ze względu na dysponowanie budynkami mieszkalnymi nie wyposażonymi w odpowiednie ogrzewanie oraz pojawiające się zjawisko wydawania przez Sąd orzeczeń dot. opuszczenia lokalu mieszkalnego z tytułu stosowania przemocy domowej.

2.1.5 Składka na ubezpieczenie zdrowotne

Składka na ubezpieczenie zdrowotne była opłacana za osoby, które pobierały zasiłki stałe. Miesięczna wysokość składki wynosiła 9% kwoty przyznanego świadczenia zasiłku stałego - stanowiącej podstawę naliczenia składki zdrowotnej. W 2022 roku 15 osobom opłacano składkę zdrowotną w wysokości 56,24 zł miesięcznie.

2.1.6 Usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze realizowało 5 opiekunek, które świadczyły usługi dla 5 osób niepełnosprawnych. Opiekunkom zlecono realizację usług opiekuńczych polegających na czynnościach opiekuńczych, które polegały na utrzymaniu higieny osobistej, utrzymywały kontakt z lekarzem rodzinnym i innymi specjalistami. Opiekunki wspierały swoich podopiecznych w podtrzymaniu aktywności ruchowej i społecznej, dodatkowo świadczone były usługi opiekuńcze w soboty i niedziele oraz dni ustawowo wolne od pracy. Usługi polegały na zabezpieczeniu niezbędnych potrzeb życiowych.

Tabela przedstawia ilość osób objętych usługami opiekuńczymi oraz kwotą świadczeń.

USŁUGI OPIEKUŃCZE			
	2020	2021	2022
Liczba osób	7	7	5
Kwota świadczeń	71 513	75 132	74 346

Źródło: Opracowanie własne.

Ilość osób objętych usługami opiekuńczymi w 2022r. w stosunku do 2021r. i 2020r. zmniejszyła się o 28%. Przyczyną powyższego jest fakt, że osoby zobowiązane do alimentacji zajmują się swoimi członkami rodziny i w związku z tym korzystają ze specjalnego zasiłku opiekuńczego, który przysługuje osobom, które nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej - w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

2.2. Zadania fakultatywne (realizowane w zależności od posiadanych środków)

2.2.1 Specjalny zasiłek celowy

Specjalne zasiłki celowe były udzielane osobom, których dochód był wyższy od kryterium dochodowego, a zachodziły szczególne uzasadnione okoliczności związane z leczeniem, niepełnosprawnością, bezrobociem. Wysokość specjalnego zasiłku celowego nie może przekroczyć wysokości kryterium dochodowego dla osoby samotnie gospodarującej tj. 776 zł lub rodziny tj. 600 zł na osobę w rodzinie o którym mowa w art 8 ustawy o pomocy społecznej.

Średnia wysokość przyznanego w 2022 r. specjalnego zasiłku celowego wynosiła – 467,85 zł, natomiast średni okres przyznanej pomocy wynosił 1 miesiąc. Z tej formy pomocy skorzystało 6 rodzin (w których wspólnie gospodarowało 12 osób).

III. ZADANIA Z ZAKRESU SYSTEMU ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH, ŚWIADCZEŃ ALIMENTACYJNYCH I ŚWIADCZEŃ WYCHOWAWCZYCH

3.1. Realizacja zadań z ustawy o świadczeniach rodzinnych

Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych określa warunki nabywania prawa do świadczeń rodzinnych oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania tych świadczeń.



3.1.1. Zasiłek rodzinny i dodatki do zasiłku rodzinnego

Uprawnienia do zasiłku rodzinnego zależą od spełnienia kryterium dochodowego	
Prawo do zasiłku rodzinnego przysługuje, gdy dochód za rok 2021 w przeliczeniu na osobę w rodzinie albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674 zł miesięcznie	W przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub znacznym stopniu niepełnosprawności, prawo do zasiłku rodzinnego przysługuje, gdy dochód w 2021 r. w przeliczeniu na osobę w rodzinie albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764 zł miesięcznie
W przypadku przekroczenia kwoty uprawniającej daną rodzinę do zasiłku rodzinnego, zasiłek rodzinny wraz z dodatkami przysługuje w wysokości różnicy między łączną kwotą zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, a kwotą o którą został przekroczony dochód rodziny	

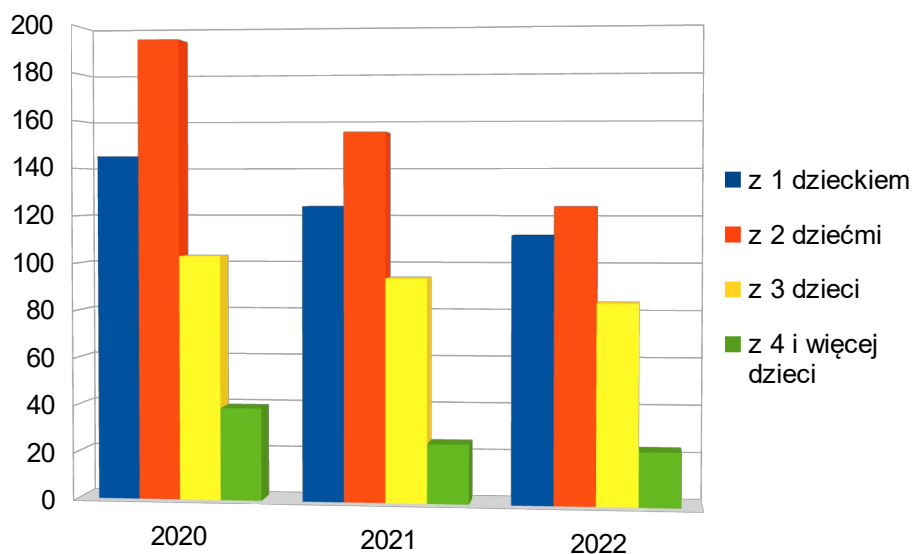
Wysokość zasiłku rodzinnego w 2022 r. wynosiła miesięcznie

- 95,00 zł na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia,
- 124,00 zł na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia,
- 135,00 zł na dziecko w wieku powyżej 18 roku życia do ukończenia 21 roku życia (w przypadku dziecka posiadającego orzeczenie o niepełnosprawności do ukończenia 24 roku życia).

Do zasiłku rodzinnego przysługiwały następujące dodatki z tytułu:

- **urodzenia się dziecka** w wysokości 1000,00 zł jednorazowo,
- **opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego** 400,00 zł miesięcznie,
- **samotnego wychowywania dziecka** 193,00 zł miesięcznie (w przypadku dziecka niepełnosprawnego 273,00 zł),
- **wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej** (na trzecie i na następne dziecko uprawnione do zasiłku rodzinnego) 95,00 zł miesięcznie,
- **dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego:**
 - do 5 roku życia 90,00 zł,
 - powyżej 5 roku życia 110,00 zł,
- **dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego** (jednorazowo) 100,00 zł,
- **dodatek z tytułu nauki dziecka w szkole ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej poza miejscem zamieszkania** (wyplacany od września do czerwca)
 - z tytułu pokrycia kosztów dojazdu w wysokości 69,00 zł miesięcznie;
 - z tytułu na pokrycie kosztów zamieszkania w wysokości 113,00 zł miesięcznie;

Struktura rodzin uprawnionych do zasiłku rodzinnego



Źródło: Opracowanie własne.

W 2022 roku ogółem wypłacono 4262 dodatków do zasiłku rodzinnego. Jak wynika z poniższego zestawienia najwięcej dodatków wypłacono z tytułu pokrycia kosztów dojazdu do miejscowości w której znajduje się szkoła.

Tabela przedstawia informacje dot. liczby wypłaconych dodatków do zasiłków rodzinnych:

Dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu:	Liczba świadczeń		
	2020	2021	2022
Urodzenia dziecka	64	35	45
Opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	159	200	183
Samotnego wychowywania dziecka	234	257	214
Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	556	508	490
Rozpoczęcia roku szkolnego	1 031	866	798
Na pokrycie kosztów dojazdu do miejscowości w której znajduje się szkoła	2 043	1 821	1 567
Z tytułu zamieszkiwania w miejscowości w której znajduje się szkoła	34	27	14
Wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 887	1 671	1 595
Razem	6 008	5 385	4 898

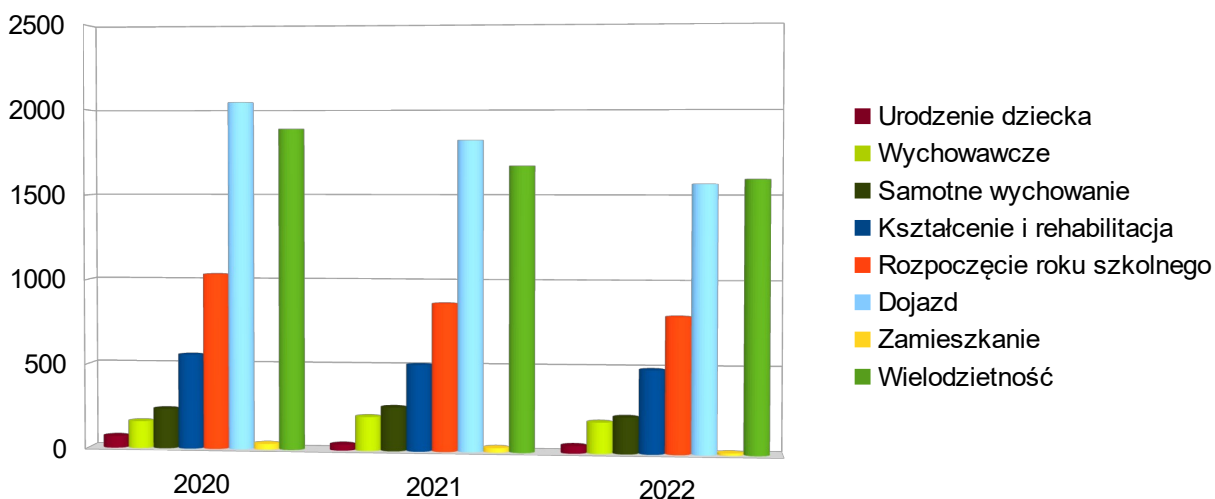
Źródło: Opracowanie własne.

W 2022 r. analizując liczbę wypłaconych dodatków z tytułu zauważalny jest:

- spadek wypłaconego dodatku z tytułu urodzenia o 29,69% w stosunku do roku 2020 r., a wzrost o 22,22% w stosunku do roku 2021;
- wzrost wypłat dodatku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego o 8,55% w stosunku do roku 2020 i spadek o 8,5% w stosunku do roku 2021;
- spadek wypłat dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka o 8,55% w stosunku do roku 2020 i 16,73% w stosunku do 2021 r.;
- spadek wypłat dodatku z tytułu kształcenie i rehabilitacja dziecka niepełnosprawnego o 11,87% w stosunku do roku 2020 i 3,54% w stosunku do roku 2021;
- spadek wypłat dodatku z tytułu rozpoczęcie roku szkolnego o 22,60% w stosunku do roku 2020 i 7,85% w stosunku do roku 2021;
- spadek wypłat dodatku z tytułu pokrycia kosztów dojazdu do miejscowości w której znajduje się szkoła o 23,30% w stosunku do roku 2020 i 13,95% w stosunku do roku 2021;

- spadek wypłat dodatku z tytułu zamieszkiwania w miejscowości w której znajduje się szkoła o 58,82% w stosunku do roku 2020 i 48,15% w stosunku do roku 2021;
- spadek wypłat dodatku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej o 15,47% w stosunku do roku 2020 i 4,55% w stosunku do roku 2021.

Analiza danych z ostatnich 3 lat wypłaconych dodatków do zasiłku rodzinnego



Źródło: Opracowanie własne.

Struktura rodzin pobierających zasiłek rodzinny wraz z dodatkami w 2020 r., 2021 r. i 2022 przedstawia się następująco:

2020				2021				2022			
Liczba rodzin 470				Liczba rodzin 396				Liczba rodzin 343			
z 1 dzieckiem	z 2 dzieci	z 3 dzieci	z 4 i więcej dziećmi	z 1 dzieckiem	z 2 dzieci	z 3 dzieci	z 4 i więcej dziećmi	z 1 dzieckiem	z 2 dzieci	z 3 dzieci	z 4 i więcej dziećmi
145	194	103	36	124	155	94	25	112	124	84	23

Źródło: Opracowanie własne.

Wśród rodzin uprawnionych do zasiłku rodzinnego w 2022 r. największą liczbę rodzin stanowiły rodziny z dwójką dzieci. Na przestrzeni badanego okresu zmniejszyła się liczba rodzin z 1 dzieckiem. Tak jak w latach ubiegłych, rodziny z 2 dziećmi stanowią większość, wśród rodzin korzystających z zasiłku rodzinnego.

W 2022 r. nastąpił spadek liczby rodzin wielodzietnych o 23,02% w stosunku do roku 2020 oraz o 10,08% do roku 2021.

3.1.2 Świadczenia opiekuńcze

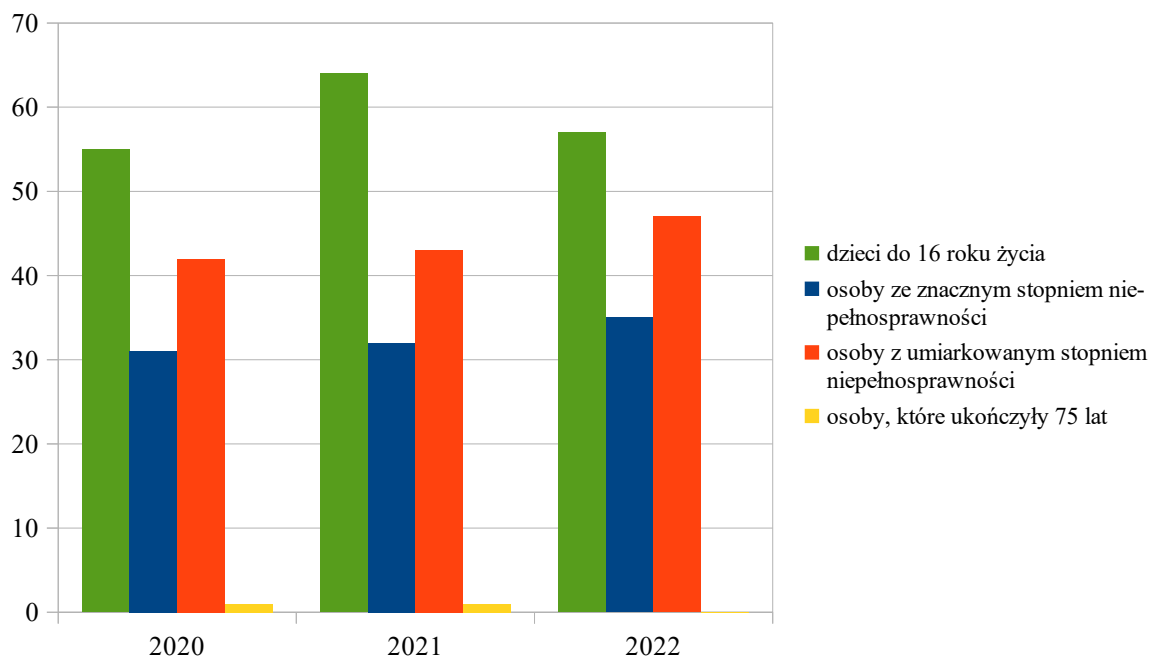
Zasilek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY
przysługuje w wysokości 215,84 zł miesięcznie:

*niepełnosprawnemu dziecku;
osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia;
jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
osobie, która ukończyła 75 lat;
osobie niepełnosprawnej, w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia;*

W 2022 r. wypłacono 1647 zasiłków pielęgnacyjnych, w 2021 r. wypłacono 1662 zasiłki natomiast w 2020 r. wypłacono 1533 zasiłki pielęgnacyjne. Tak więc, liczba wypłaconych zasiłków pielęgnacyjnych wzrosła o 6,92% w stosunku do 2020 r. a zmalała o 0,90% w stosunku do 2021.

Osoby pobierające zasiłek pielęgnacyjny



Źródło: Opracowanie własne.

Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

- 1) matce albo ojcu,
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka,
- 3) osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 4) innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności,

- jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała:

- 1) nie później niż do ukończenia 18. roku życia lub
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25. roku życia.

W przypadku, gdy o świadczenie pielęgnacyjne ubiegają się rolnicy, małżonkowie rolników bądź domownicy, świadczenia te przysługują odpowiednio:

- 1) rolnikom w przypadku zaprzestania prowadzenia przez nich gospodarstwa rolnego;
- 2) małżonkom rolników lub domownikom w przypadku zaprzestania prowadzenia przez nich gospodarstwa rolnego albo wykonywania przez nich pracy w gospodarstwie rolnym.

Zaprzestanie prowadzenia gospodarstwa rolnego lub zaprzestanie wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym, potwierdza się stosownym oświadczeniem złożonym pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.” Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań.

Kwota świadczenia pielęgnacyjnego podlega corocznej waloryzacji od dnia 1 stycznia.

Wysokość świadczenia pielęgnacyjnego na następny rok kalendarzowy podlega ogłoszeniu w drodze obwieszczenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”, w terminie do dnia 15 listopada każdego roku.

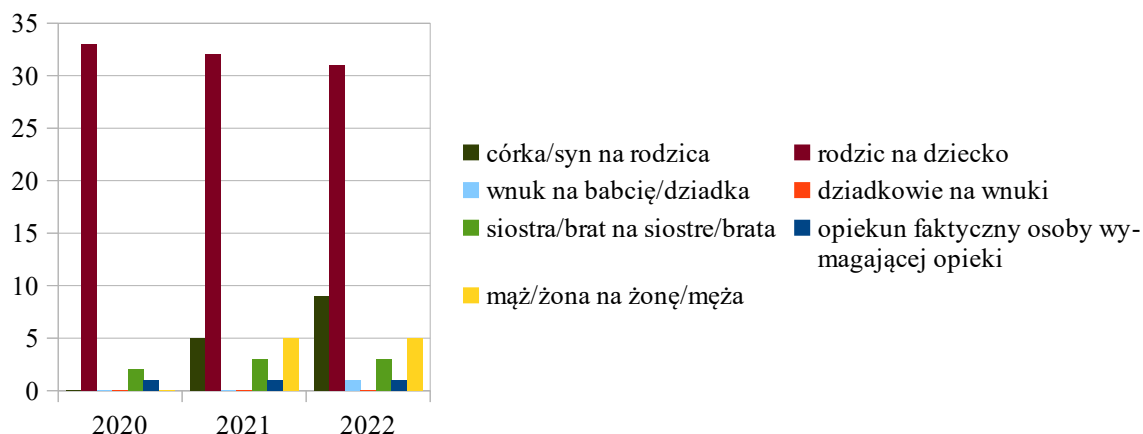
Wysokość świadczenia pielęgnacyjnego wynosiła miesięcznie:

* w 2020 roku – 1 830,00 zł

* w 2021 roku – 1 971,00 zł

* w 2022 roku – 2 119,00 zł

Osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne w związku z uprawnieniem na członka rodziny



Źródło: Opracowanie własne.

Na podstawie badanego okresu zauważalny jest wzrost liczny osób uprawnionych do świadczenia pielęgnacyjnego. W 2022 r. wypłacano dla 50 osób, w 2021 r. dla 46 osób, natomiast w 2020 r. dla 36 osób.

Analizując liczbę rodzin którym wypłacono świadczenie pielęgnacyjne w 2022 r. nastąpił wzrost o 28% w stosunku do 2020 r. oraz o 8% w stosunku do 2021.

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli:

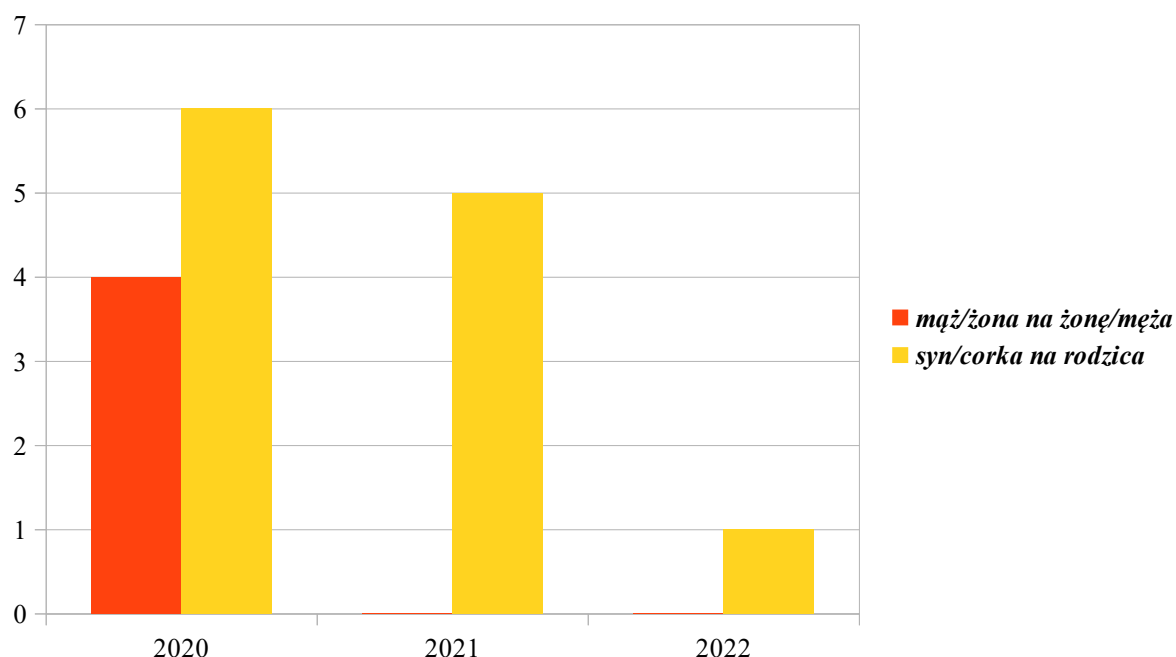
- 1) nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub
- 2) rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej

- w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Prawo do tego świadczenia uzależnione jest od kryterium dochodowego, które wynosi 764 zł netto na osobę. Przy ustalaniu dochodu brane są pod uwagę dochody rodziny osoby wymagającej opieki i rodziny osoby sprawującej opiekę.

Wysokość specjalnego zasiłku opiekuńczego wynosi **620,00 zł miesięcznie**

Osoby pobierające specjalny zasiłek opiekuńczy w związku z uprawnieniem na członka rodziny



Źródło: Opracowanie własne.

W 2022 r. wypłacano specjalny zasiłek opiekuńczy dla 1 osoby, w 2021 r. dla 5 osób, natomiast w roku 2020 r. dla 10 osób.

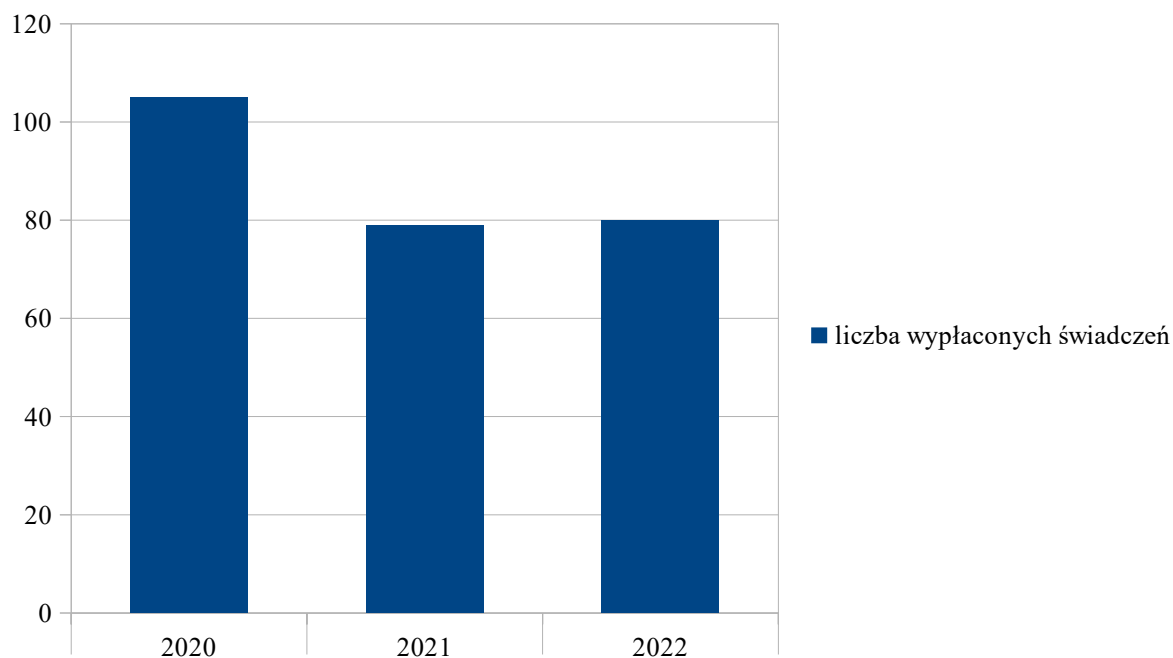
W 2022 roku nastąpił spadek liczby rodzin uprawnionych do specjalnego o 90% w stosunku do roku 2020 oraz o 80% w stosunku do roku 2021. Powodem tendencji spadkowej jest możliwość uzyskania świadczenia pielęgnacyjnego o znacznie wyższej wysokości. Wobec czego powyższe świadczenie jest mniej atrakcyjne dla potencjalnego świadczeniobiorcy.

3.1.3 Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka

Z tytułu urodzenia się żywego dziecka przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1922,00 zł.

Wniosek o wypłatę jednorazowej zapomogi składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a w przypadku gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego - w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką albo przysposobienia nie później niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Wniosek złożony po terminie organ właściwy pozostawia bez rozpoznania. Zapomoga przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu.

Analiza wypłacanej jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka



Źródło: Opracowanie własne.

W 2022 r. wypłacono 80 jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka, w 2021 r. wypłacono 79, zaś w 2020 r. wypłacono 105 świadczeń.

Analizując liczbę rodzin którym wypłacono jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka w 2022 roku widoczny jest spadek liczby rodzin o 23,81% w stosunku do 2020 r. oraz o 1,27 w stosunku do 2021.

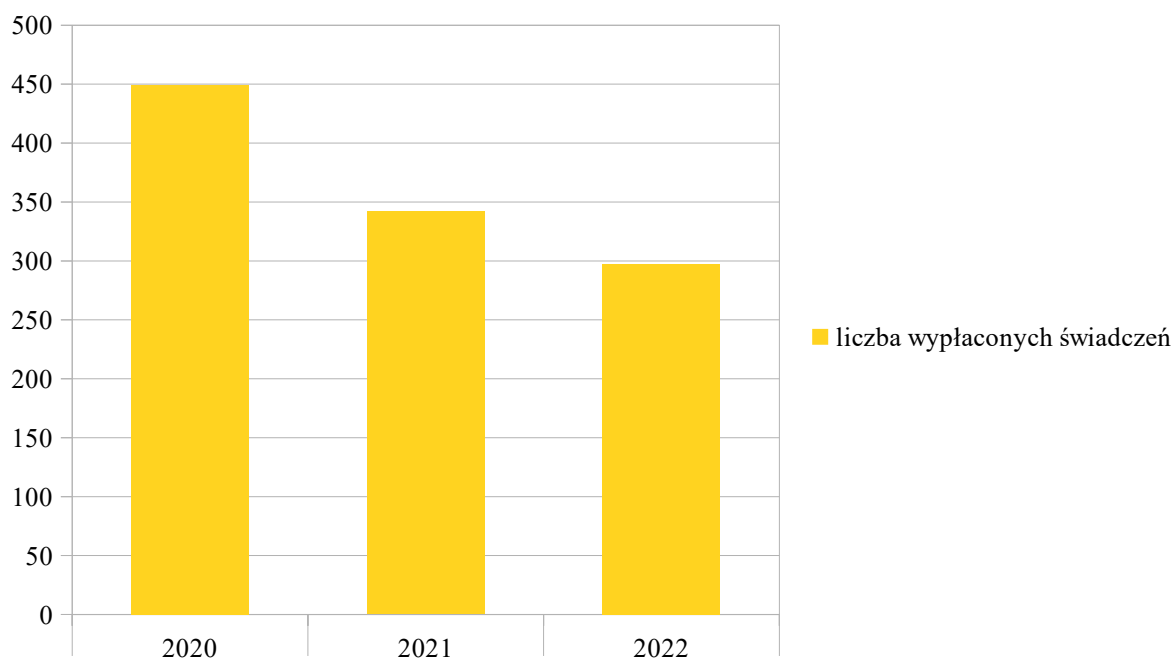
3.1.4 Świadczenie rodzicielskie

Świadczenie rodzicielskie przysługuje osobom, które urodziły dziecko i nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego. Uprawnieni do pobierania tego świadczenia są głównie osoby bezrobotne, studenci, a także osoby wykonujące pracę na podstawie umów cywilnoprawnych. Także osoby zatrudnione lub prowadzące działalność gospodarczą jeżeli nie pobierają zasiłku macierzyńskiego. Świadczenie rodzicielskie przysługuje przez okres:

- 1) 52 tygodni - w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie, przysposobienia jednego dziecka lub objęcia opieką jednego dziecka;
- 2) 65 tygodni - w przypadku urodzenia dwojga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia dwojga dzieci lub objęcia opieką dwojga dzieci;
- 3) 67 tygodni - w przypadku urodzenia trojga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia trojga dzieci lub objęcia opieką trojga dzieci;
- 4) 69 tygodni - w przypadku urodzenia czworga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia czworga dzieci lub objęcia opieką czworga dzieci;
- 5) 71 tygodni - w przypadku urodzenia pięciorga i więcej dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia pięciorga i więcej dzieci lub objęcia opieką pięciorga i więcej dzieci.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje w wysokości 1000,00 zł, nie jest zależne od dochodu.

Analiza wypłacanego świadczenia rodzicielskiego



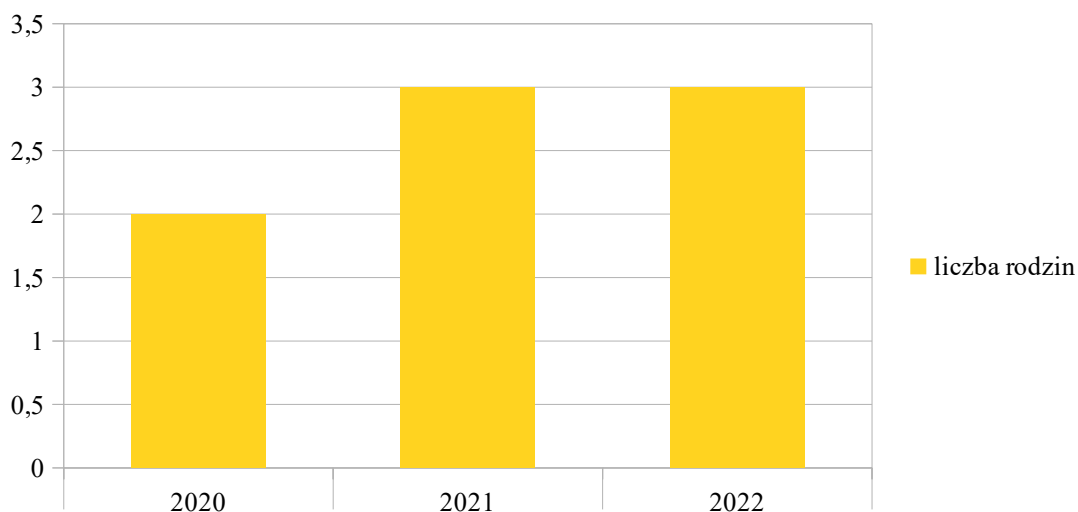
Źródło: opracowanie własne.

W 2022 r. wypłacono 297 świadczeń rodzicielskich, w 2021 r. wypłacono 342 świadczenia oraz w 2020 roku 449 świadczeń. W porównaniu do 2022 r. wypłacono mniej o 33,85% świadczeń w stosunku do 2020 r. oraz o 13,16%.

3.1.5 Realizacja zadań z ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”

Zadanie realizowane jest przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Lelisie na podstawie art. 10 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „za życiem”. Świadczenie przysługuje z tytułu urodzenia dziecka, posiadającego zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Analiza wypłaconych świadczeń „Za życiem”:



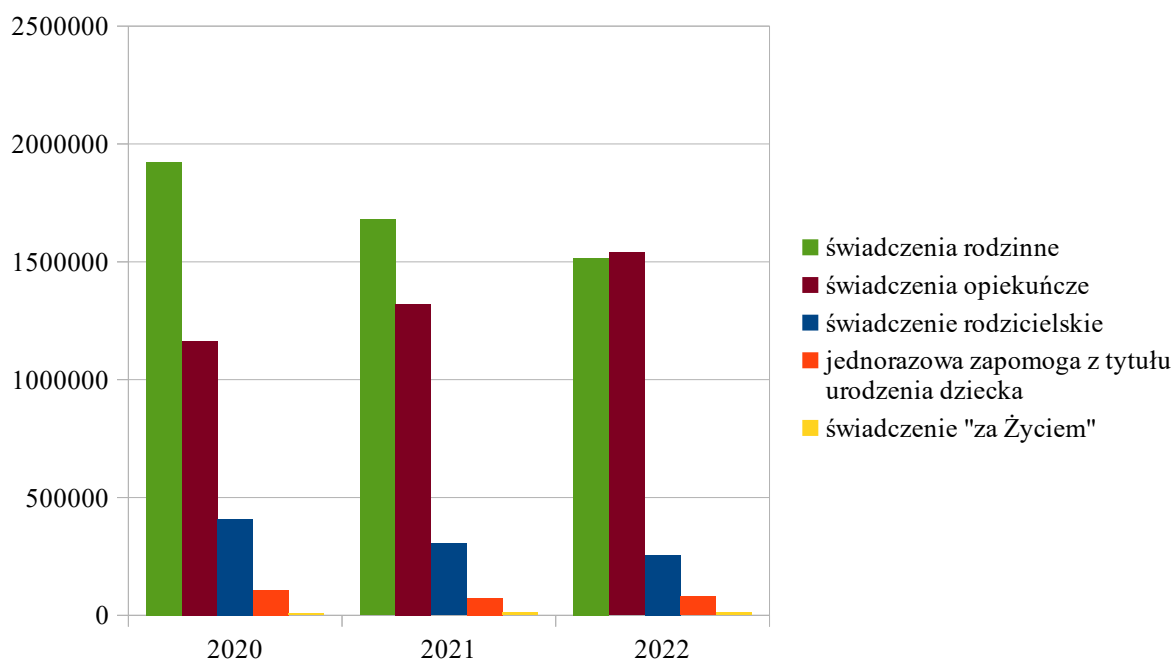
Źródło: opracowanie własne

W 2020 r. ww. świadczenie wypłacono dla 2 rodzin, w 2021 r. i 2022 r. 3 rodzinom.

Struktura wydatków na świadczenia rodzinne przedstawiała się następująco:

RODZAJ ŚWIADCZENIA LICZBA ŚWIADCZEŃ	2020		2021		2022	
	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń
ZASIŁKI RODZINNE WRAZ Z DODATKAMI	17 564	1 923 089 zł	15 143	1 679 376 zł	13 693	1 514 777 zł
<i>Zasiłki pielęgnacyjne</i>	1 533	330 537 zł	1 662	358 726 zł.	1 647	355 488 zł
<i>Świadczenia pielęgnacyjne</i>	427	765 184 zł	477	936 571 zł.	559	1 179 862 zł
<i>Specjalny zasiłek opiekuńczy</i>	109	67 060 zł	43	26 660 zł.	8	4 700 zł
ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE	2 069	1 162 781 zł	2 182	1 321 957 zł.	2 214	1 540 050 zł
Świadczenie rodzicielskie	449	407 706 zł	342	304 922 zł.	297	257 103 zł
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	107	107 000 zł	74	74 000 zł.	80	80 000 zł
Świadczenie „za życiem”	2	8 000 zł	3	12 000 zł.	3	12 000 zł
RAZEM	20 155	3 612 206 zł	17 744	3 392 258 zł	16 287	3 403 930 zł

źródło: opracowanie własne



źródło: Opracowanie własne.

Analizując liczbę wypłaconych świadczeń rodzinnych w 2022 r. widoczny jest spadek o 5,77% w stosunku do 2020 r. oraz o 0,34% w stosunku do 2021. Na podobnym poziomie utrzymuje się również kwota wypłaconych świadczeń.

3.1.6 Składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne

W związku z uprawnieniem do pobierania świadczeń opiekuńczych składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za te osoby w całości opłaca Wójt, Burmistrz lub Prezydent miasta, przez okres niezbędny do uzyskania 25-letniego okresu ubezpieczenia.

Przez okres pobierania świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego OPS opłaca za osoby uprawnione składkę na ubezpieczenia zdrowotne, o ile nie podlegają ubezpieczeniu z innego tytułu.

Podstawę wymiaru składki stanowi kwota wysokości przyznanego świadczenia.

Wydatki na składki na ubezpieczenia społeczne i na ubezpieczenia zdrowotne dla uprawnionych osób otrzymujących świadczenia opiekuńcze kształtowały się następująco:

RODZAJ SKŁADKI	2020		2021		2022	
	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń
Składka na ubezpieczenie społeczne	416	128 592 zł	381	144 479 zł	412	187 970 zł
Składka na ubezpieczenie zdrowotne	134	15 887 zł	137	20 290 zł	145	27 099 zł
Razem	550	144 482 zł	518	164 769 zł	557	215 069 zł

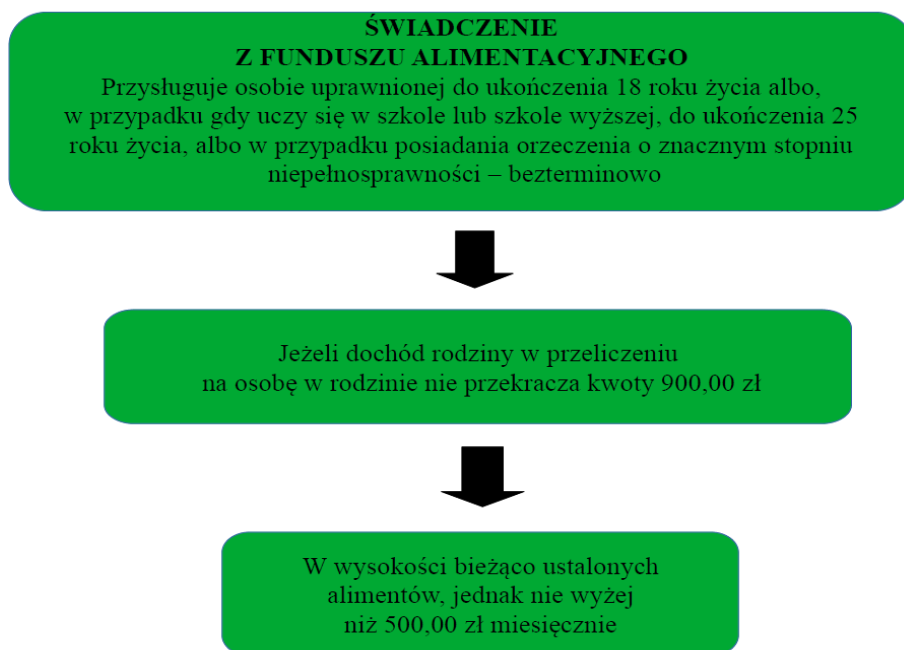
Źródło: Opracowanie własne.

W 2022 r. zwiększyła się liczba świadczeń/opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne za osoby pobierające świadczenia opiekuńcze stosunku do roku 2020 o 1,27%, zaś do roku 2021 o 7,53%.

3.2 Realizacja zadań z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

Wspieranie osób ubogich, które nie są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb, należy do obowiązków państwa. Dla osób, które nie otrzymują należnego im wsparcia finansowego od osób zobowiązanych do alimentacji, został stworzony fundusz alimentacyjny. Zostaje on wypłacany z budżetu gminy – przyznawanie i wypłata świadczeń z funduszu alimentacyjnego jest zadaniem z zakresu administracji rządowej zleconym gminie

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przyznawane są na podstawie ustawy z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Fundusz alimentacyjny jest wsparciem materialnym dla osób uprawnionych do alimentów i nieotrzymujących ich z powodu bezskuteczności egzekucji. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł. Zgodnie z art. 9 ust. 1, 2 ww. ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do ukończenia przez nią 18 roku życia albo w przypadku gdy uczy się w szkole lub szkole wyższej - do ukończenia przez nią 25 roku życia, albo w przypadku posiadania orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności - bezterminowo, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 900,00 zł. Gdy dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie przekracza kwotę 900,00 zł, o kwotę nie wyższą, niż kwota świadczenia z funduszu alimentacyjnego, przysługującego osobie uprawnionej w okresie świadczeniowym, świadczenie przysługuje w wysokości różnicy między kwotą świadczenia z funduszu alimentacyjnego a kwotą, o którą został przekroczony dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie ("złotówka za złotówkę"). Jeśli wysokość świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługującego danej osobie uprawnionej, jest niższa niż 100 zł, świadczenie to nie przysługuje. Wnioskować o świadczenie z funduszu alimentacyjnego może osoba uprawniona (pełnoletnie dziecko), jej przedstawiciel ustawowy (rodzic w przypadku małoletniego dziecka) lub jej opiekun prawny. Osobą uprawnioną zgodnie z art. 2 pkt. 11 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów jest bowiem dziecko, które ma zasądzone sądownie alimenty od rodzica, który ich nie płaci (a więc egzekucja przebiega bezskutecznie).



Źródło: opracowanie własne

Tabela przedstawia dane osób otrzymujących świadczenia z funduszu alimentacyjnego:

	2020r.	2021r.	2022r.
Liczba rodzin:	32	32	30
Liczba wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego, z tego na osobę uprawnioną w wieku:			
- 0-17 lat	464	435	453
- 18-24 lat	397	385	395
- 25 lat i więcej	67	50	58
- 25 lat i więcej	0	0	0
Liczba osób uprawnionych otrzymujących świadczenia z funduszu alimentacyjnego, z tego w wysokości:	41	39	40
- do 100 zł	0	0	0
- od 100,01 zł do 200 zł	3	2	0
- od 200,01 zł do 300 zł	4	1	1
- od 300,01 zł do 400 zł	8	10	13
- 400,01 zł do 500 zł	26	26	26

Źródło: Opracowanie własne.

Z funduszu alimentacyjnego w latach 2021 i 2022 skorzystała zbliżona liczba rodzin. W 2022 roku wypłacono o 4,14% świadczeń więcej w stosunku do roku 2021 a o 2,58% mniej w stosunku do roku 2020. Wzrost liczby wypłaconych świadczeń w 2022r. spowodowany jest wypłatą świadczeń przysługujących za rok 2021 oraz wypłatą wyrównań alimentów związanych z ich podwyższeniem za lata poprzednie. W 2022 roku zaobserwowano wzrost o 1 osobę liczbę uprawnionych do otrzymywania świadczeń z funduszu.

Zgodnie z ustawą z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów działania wobec dłużników alimentacyjnych podejmuje organ właściwy dłużnika tj. Wójt, Burmistrz lub Prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dłużnika alimentacyjnego.

Tabela przedstawia postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych:

Lp.	Rok	2020	2021	2022
1.	Liczba dłużników alimentacyjnych w gminie:	29	25	27
2.	Liczba działań podjętych wobec dłużników alimentacyjnych, w tym:	20	12	17
2.1	Przekazanie komornikowi sądowemu informacji uzyskanych z wywiadu alimentacyjnego/środowiskowy	9	9	8
2.2	Zobowiązanie dłużnika alimentacyjnego do zarejestrowania się w PUP	0	0	1
2.3	Poinformowanie PUP o potrzebie aktywizacji	0	0	1

	zawodowej dłużnika alimentacyjnego			
2.3	Wszczęcie postępowania o uznanie dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	3	0	3
2.4	Wydanie decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	3	0	1
2.5	Wydanie decyzji o umorzeniu postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych	2	1	2
2.6	Złożenie wniosku o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 KK	2	0	1
2.7	Skierowanie wniosku do starosty o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego	0	0	0
2.8	Skierowanie do starosty wniosku o uchylenie decyzji o zatrzymaniu prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego	1	0	2
3.	Stan należności z tytułu wypłaty świadczeń z funduszu alimentacyjnego, stan na ostatni dzień roku	2 304 212,00 zł	2 205 508,90 zł	2 300 023,00 zł
4.	Kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych	78 181,63 zł	102 575,30 zł	106 340,31 zł

Źródło: Opracowanie własne.

Działania wobec dłużników alimentacyjnych podejmuje organ właściwy dłużnika tj. wójt, burmistrz lub prezydent miasta, właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dłużnika. Liczba dłużników alimentacyjnych, dla których Wójt Gminy Lelis jest organem właściwym w 2022 r. zwiększyła się o 8,00% dłużników alimentacyjnych, w porównaniu do 2021 roku i zmniejszyła o 6,90% w stosunku do roku 2020. W 2022r. podjęto o 5 działań więcej wobec dłużników alimentacyjnych niż w roku 2021. Powodem tego jest uchylanie się dłużnika od obowiązku alimentacyjnego, w tym nie podejmowanie współpracy i nie odpowiadanie na wezwania, w celu przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego. OPS w takich przypadkach informował komornika i organ właściwy wierzyciela w celu podjęcia właściwych działań. W 2022r. nastąpił wzrost o 41,67% liczby podjętych działań w stosunku do roku 2021r wobec dłużników alimentacyjnych jak również nastąpił wzrost spłaty o 3,67 % w porównaniu do 2021r. i wzrost o 36,02 % w stosunku do roku 2020, przez dłużników alimentacyjnych, zaległych alimentów wypłaconych z funduszu alimentacyjnego.

IV. REALIZACJA RZĄDOWYCH PROGRAMÓW Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ

4.1 Informacje ogólne

Wieloletni Rządowy Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 jest programem osłonowym w rozumieniu art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.) dotyczącym realizacji zadań własnych Gminy o charakterze obowiązkowym w zakresie pomocy społecznej, o którym mowa w art. 17 ust.1 pkt.3 i pkt 14 ustawy o pomocy społecznej. Program utworzono w związku z uchwałą Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. (M. P. z 2018 r. poz. 1007 z późn. zm.).

Celem Programu **"Posiłek w szkole i w domu"** na lata 2019-2023 jest zapewnienie pomocy i ograniczenia zjawiska niedożywienia: dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji oraz osób dorosłych, zwłaszcza osób starszych, samotnych, chorych lub niepełnosprawnych.

Program wspiera gminy w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewnienia posiłku osobom tego pozbawionym, poprawę poziomu życia i zdrowia dzieci i dorosłych z rodzin o niskich dochodach. W celu objęcia programem większej liczby mieszkańców gminy realizowano:

- ✓ Uchwałę Nr III/23/2018 Rady Gminy Lelis z dnia 28 grudnia 2018r. w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków na pomoc w zakresie dożywiania w ramach wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 na terenie gminy Lelis,
- ✓ Uchwałę Nr VII/51/2019 Rady Gminy Lelis z dnia 30 kwietnia 2019r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania pomocy w zakresie dożywiania w ramach wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata **2019-2023**.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Lelisie (OPS) realizuje ww. Program udzielając pomocy w jednej z trzech form:

1. posiłku
2. zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności,
3. świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.

Z programu skorzystały osoby i rodziny, których dochód nie przekracza kwoty 150% kryterium dochodowego, o którym mowa w art.8 ust. 1 pkt 1 lub 2 ustawy o pomocy społecznej, tj. kwoty:

1. 1164,00 zł dla osoby samotnie gospodarującej;
2. 900,00 zł dla osoby w rodzinie.

4.2 Realizacja Programu „Posilek w szkole i w domu” na lata 2019-2023

1. W 2022r. koszt Programu ogółem wyniósł 99 430 zł, z tego:

- ze środków budżetu państwa - 76 669 zł,
- ze środków własnych Gmin - 22 761 zł

Tabela przedstawia wydatki na pomoc w zakresie dożywiania w latach 2019 – 2023 z programu „Posilek w szkole i w domu”:

Program „Posilek w szkole i w domu”	2020		2021		2022	
Wydatki z dotacji	54.000 zł	77%	72 009	66%	76 669	77%
Wydatki ze środków własnych gminy	16 358,27	23%	36 542	34%	22 761	23%
Ogółem	70 358,27	100%	108 551	100%	99 430	100%

Źródło: Opracowanie własne.

Wieloletni rządowy program "Posilek w szkole i w domu na lata 2019-2023" realizowany przez OPS w Lelisie finansowany jest w 60% przez budżet Państwa, a w 40 % ze środków własnych Gminy.

Gmina realizując Programu „Posilek w szkole i w domu” otrzymuje wsparcie finansowe w formie dotacji celowej na dofinansowanie realizacji zadania własnego o charakterze obowiązkowym, którym jest zapewnienie posiłku i dożywianie dzieci dla rodzin i osób samotnie gospodarujących, których dochód miesięczny jest poniżej kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej. Otrzymywane wsparcie

Więcej szczegółowych danych znajduje się w „Informacji z realizacji Wieloletniego Programu Oślonowego w zakresie dożywiania „Posilek w domu i szkole” w 2021r.

4.3 Opieka wytchnieniowa.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Lelisie w 2021 r. i 2022 r. realizował Rządowy Program „**Opieka wytchnieniowa**”, organizowany przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego.

W 2022 r. Gmina Lelis otrzymała środki na realizację projektu „Opieka wytchnieniowa” w wysokości 117 504,00 zł, natomiast w 2021 r. w wysokości 38 400,00 zł, co stanowi wzrost o 206% otrzymanych środków w porównaniu do 2021 r.

Celem programu było wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad:

- 1) dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności;
- 2) osobami posiadającymi:
 - a) orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności (zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573) albo
 - b) orzeczenie traktowane na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności (zgodnie z art. 5 i art. 62 ww. ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych)

- poprzez możliwość uzyskania doraźnej, czasowej pomocy w formie usług opieki wytchnieniowej.

Usług opieki wytchnieniowej przyznano na wniosek członka rodziny lub opiekuna sprawującego bezpośrednią opiekę nad dzieckiem niepełnosprawnym lub osobą dorosłą niepełnosprawną.

W ramach realizowanego projektu, osoby sprawujące bezpośrednią opiekę nad osobą niepełnosprawną, uzyskali doraźnie i czasowo, opiekę zastępczą nad osobą niepełnosprawną. Opieka zastępczą, sprawowali czasowo opiekunowie na podstawie zawartej umowy zlecenie. Środki finansowe uzyskane w ramach realizowanego projektu rządowego, wystarczyły na pokrycie wszystkich wydatków związanych z 3 zawartymi umowami zlecenia. W czasie, gdy osoba niepełnosprawną miała zapewnioną opiekę i obecność innej osoby, opiekun faktyczny miał możliwość odpocząć, zrelaksować się, pójść na wizytę do lekarza, załatwić niezbędne sprawy urzędowe itp.

W 2022 r. w projekcie uczestniczyło 12 osób niepełnosprawnych z ograniczoną sprawnością ruchową tj:

- 6 dzieci,
- 6 osób dorosłych.

W 2021 r. w projekcie uczestniczyło 4 osoby niepełnosprawne z ograniczoną sprawnością ruchową tj:

- **2 dzieci,**
- **2 osoby dorosłe.**

OPS zawarł umowy zlecenia z osobami świadczącymi usługi opiekuńcze. Osoby te zostały wskazane przez osoby niepełnosprawne i ich faktycznych opiekunów. Dla każdej osoby niepełnosprawnej było 240 godzin świadczeń usług opiekuńczych. Łącznie dla wszystkich osób niepełnosprawnych w 2022 r. zrealizowano 2 880 godzin usług opiekuńczych, zaś w 2021 r. zrealizowano 960 godzin.

Dzięki tym działaniom, faktyczni opiekunowie osób niepełnosprawnych wypoczęli, zregenerowali siły, odpoczęli od codziennych obowiązków wynikających z ciągłej opieki nad osobą niepełnosprawną. Skorzystali z usług społecznych, ukierunkowanych na wzmocnienie posiadanego potencjału, samooceny i kreatywności. Pozałatwiali zaległe sprawy, odnowili lub nawiązali kontakty i relacje rodzinne i społeczne.

4.4 Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej

W 2022 r. po raz pierwszy Ośrodek Pomocy Społecznej w Lelisie realizował Rządowy Program „**Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej**” - edycja 2022 finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego. Na realizację tego programu Gmina Lelis otrzymała środki w wysokości 159 273,00 zł. Całkowity planowany koszt świadczenia usługi asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej wynosił 134 400,00 zł, koszt zakupów środków ochrony osobistej wynosił 3000,00 zł, koszt zakupu biletów komunikacji publicznej dla asystentów, dojazdu własnym/innym środkiem transportu, zakupu biletów wstępu na wydarzenia kulturalne/rozrywkowe/sportowe/ społeczne dla asystentów wynosił 18 000,00 zł.

W Programie uczestniczyło 5 osób niepełnosprawnych, wykorzystano 3 360 godzin wsparcia asystent, w tym dla:

- 1 osoby z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności;
- 4 osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Celem Programu było wprowadzenie usług asystenta jako formy wsparcia dla dzieci do 16 roku życia oraz pełnoletnich osób niepełnosprawnych przy:

- wykonywaniu codziennych czynności,
- poprawie funkcjonowania w życiu społecznym,

- ograniczeniu skutków niepełnosprawności,
- stymulacji do podejmowania aktywności na różnych szczeblach życia codziennego.

Osoby/dzieci niepełnosprawne miały możliwość skorzystania z pomocy asystenta m.in. przy:

- załatwianiu spraw urzędowych,
- wyjściu, powrocie i dojeździe do wskazanych przez uczestnika miejsc,
- robieniu zakupów,
- nawiązywaniu kontaktów /współpracy z różnego rodzaju organizacjami,
- korzystaniu z dóbr kultury tj., muzeum, teatr, kino, galerie sztuki, wystawy itp.,
- czynnym uczestnictwie w wydarzeniach społecznych, kulturalnych,

zaprowadzaniu dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności do placówki oświatowej lub przyprowadzaniu ich z niej.

4.5 Zadania z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci

Ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego reguluje ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Program „Rodzina 500 plus” to wsparcie polskich rodzin. Z pomocy korzystają rodzice oraz opiekunowie dzieci do ukończenia 18 roku życia.

Tabela przedstawia kwoty z realizacji wypłat świadczenia 500+

ROK	2020	2021	2022
Liczba rodzin/wnioskodawców, którym wypłacono 500+	1214	1218	1227
Średnio miesięczna liczba wypłaconych świadczeń wychowawczych	2130	2150	2129
Kwota wypłaconych świadczeń wychowawczych	12 648 974,77	12 831 348,97	5 299 028,48

Źródło: Opracowanie własne.

Liczba rodzin, którym wypłacono świadczenia w 2022 roku kształtuje się na zbliżonym poziomie do roku poprzedniego. W 2022r. Świadczenie wychowawcze w okresie świadczeniowym 2021/2022 było wypłacane przez tutejszy organ do dnia 31.05.2022 r. W związku z nowelizacją ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci realizację tego świadczenia od początku stycznia 2022r zaczął stopniowo przejmować Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Ośrodek Pomocy Społecznej w Lelisie wypłaca obecnie świadczenia w ramach ustalonej przez Wojewodę Mazowieckiego koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. W 2022r. wypłacono o 0,74% świadczeń więcej niż w roku 2021r. i o 1,07% więcej niż w roku 2020.

4.6 Program „Czyste Powietrze”

Z roku na rok podejmuje się coraz więcej przedsięwzięć mających na celu poprawę jakości powietrza, jednak dotychczasowe działania są w dalszym ciągu niewystarczające. Dowodem na to jest długa lista miejscowości z wysokim wskaźnikiem zanieczyszczeń. Problem z przekroczeniem norm czystości powietrza występuje szczególnie w momencie rozpoczęcia sezonu grzewczego. Z pomocą szybszego uporania się problemu ze smogiem przychodzi Program Czyste Powietrze, którego zadaniem podstawowym ma być zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i poprawę jakości powietrza poprzez rozbudowaną ofertę dofinansowań do wymiany źródeł ciepła na nowoczesne i spełniające normy emisji.

Program Czyste Powietrze zakłada również dotacje jako formę pomocy finansowej wyrównującej szanse u osób dotkniętych tzw. ubóstwem energetycznym. Dzięki niemu istnieje możliwość uzyskania wsparcia finansowego w realizacji wybranych inwestycji odpowiednich dla nowych wymogów dotyczących jakości powietrza.

Aby dostać wyższą dotację na wymianę starych i nieefektywnych źródeł ciepła na nowoczesne oraz termomodernizację domu, potrzebne jest zaświadczenie o dochodach wydane przez gminę. Zaświadczenia potwierdzające prawo do zwiększonego dofinansowania dla mieszkańców gminy Lelis wydaje Ośrodek Pomocy Społecznej w Lelisie na podstawie żądania wydania zaświadczenia o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego.

Tabela przedstawia liczbę złożonych żądań wydania zaświadczenia oraz liczbę wydanych zaświadczeń.

	2020	2021	2022
Liczba żądań wydania zaświadczenia	7	54	48
Liczba wydanych zaświadczeń	5	56	48

Źródło: Opracowanie własne.

W 2022 r. wpłynęło do Ośrodka Pomocy Społecznej 48 żądań wydania zaświadczenia. Do końca 2022r. zostało rozpatrzonych 48 wniosków na podstawie, których wydano 48 zaświadczeń. W 2022r. wpłynęło o 11,11% mniej zaświadczeń niż w roku 2021 i więcej o 585,71% niż w roku 2020. Znaczący wzrost wydanych zaświadczeń w 2022r. w stosunku do roku 2020 jest spowodowany tym iż wydawanie zaświadczeń do programu czyste powietrze nastąpiło od trzeciego kwartału 2020r. Zauważalne jest zainteresowanie skorzystania z podwyższonego poziomu

dofinansowania poprzez pozostającą na zbliżonym poziomie ilość osób zgłaszających się do OPS w celu wydania zaświadczenia do programu „Czyste powietrze”.

4.7 Karta „Dużej Rodziny”

Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 roku o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2021r. poz. 1744 ze zm.) Karta Dużej Rodziny oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+. Jej posiadacze mają możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Zniżki mogą oferować nie tylko instytucje publiczne, ale również przedsiębiorcy prywatni. KDR wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług.

Tabela przedstawia porównanie liczby złożonych wniosków w latach 2020-2022:

Lp.	Liczba wniosków wyszczególnienie	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
1.	Liczba wniosków o przyznanie Karty Dużej Rodziny ogółem:	39	46	144
2.	Liczba wniosków o przyznanie Karty Dużej Rodziny złożonych po raz pierwszy przez rodzinę wielodzietną:	19	25	23
3.	Zakończonych decyzją administracyjną o odmowie przyznania KDR dla wszystkich członków rodziny:	0	2	0
4.	Liczba wniosków o uzupełnienie rodziny wielodzietnej:	2	1	4
5.	Liczba wniosków o przyznanie KDR po raz pierwszy przez rodzinę składającą się wyłącznie z rodziców:	18	14	105
6.	Liczba przyznanych kart dla nowego członka rodziny:	2	1	3
7.	Liczba przyznanych nowych kart dla członków dla członka rodziny który był już jej posiadaczem:	4	1	4
8.	Liczba przyznanych duplikatów:	2	0	5
9.	Liczba wniosków o przyznanie dodatkowej formy karty KDR (forma elektroniczna)	2	0	0

Źródło: Opracowanie własne.

W 2022 r. złożono o 213,04% więcej wniosków więcej o przyznanie Karty Dużej Rodziny w porównaniu z 2021 i o 269,23% więcej niż w roku 2020. Największą liczbę wniosków stanowią wnioski składane przez rodziców którzy mieli na utrzymaniu co najmniej troje dzieci. Można przypuszczać, że wzrost ten jest spowodowany chęcią złożenia oświadczenia przez posiadacza karty w przedsiębiorstwie energetycznym w związku rosnącymi cenami energii elektrycznej.

Posiadacz KDR może złożyć oświadczenie podając numer Karty Dużej Rodziny oraz załączając kopię tej karty w przedsiębiorstwie energetycznym i będzie mógł liczyć na tańszy prąd w ramach podwyższonego limitu zużycia w 2023 r.

Tabela przedstawia porównanie liczby wydanych kart KRD w latach 2020-2022:

Lp.	Liczba kart wyszczególnienie	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
1.	Liczba Kart Dużej Rodziny, z tego:	134	163	306
1.1	Wydanych:	182	137	306
1.2	Anulowanych:	1	1	1
1.3	Unieważnionych:	4	1	6
2.	Dostarczonych przez PWPW do gmin i nie wydanych:	17	28	24
3.	Liczba rodzin, którym wydano Kartę Dużej Rodziny:	56	45	140
4.	Liczba osób, którym wydano Kartę Dużej Rodziny, z tego:	181	137	304
5.	Liczba rodziców/ małżonków	90	66	231
6.	Liczba dzieci	91	71	75
7.	Liczba osób którym anulowano Kartę Dużej Rodziny z tego:	1	1	0
7.1	Rodzice/dzieci	0/1	1	0
8.	Liczba osób którym unieważniono Kartę Dużej Rodziny z tego:	4	1	6
8.1	Rodzice/dzieci	2/2	1/5	3/3
9.	Liczba przyznanych duplikatów kart:	2	1	5
10.	Liczba wydanych decyzji administracyjnych:	2	2	1
11.	Liczba przyznanych dodatkowych forma kary Dużej Rodziny, z tego:	2	0	0
11.1	W formie tradycyjnej	0	0	0
11.2	W formie elektronicznej	2	0	0

Źródło: Opracowanie własne.

W 2022 r. wydano 87,73% więcej kart niż w roku 2021, natomiast w stosunku do roku 2020 liczba wydanych kart zwiększyła się o 128,36%.

4.8 Świadczenie pieniężne za zakwaterowanie obywatela Ukrainy

Świadczenie pieniężne za zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia uchodźcom z Ukrainy jest przyznawane na podstawie art. 13 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Od 16 marca 2022 r. każda osoba zapewniająca zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy, którzy przybyli na terytorium RP bezpośrednio z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa, może otrzymać świadczenie wysokości 40,00 zł za każdy dzień udzielonej pomocy.

Wysokość świadczenia wynosi 40 zł za osobę za dzień, przy czym świadczenie to obejmuje zapewnienie zarówno koszty zakwaterowania jak i wyżywienia. Środki wypłacane są przez samorząd „z dołu”, a więc za okres zakwaterowania i wyżywienia, który już upłynął.

W 2022r. do Ośrodka Pomocy Społecznej w Lelisie wpłynęło 74 wnioski o przyznanie ww świadczenia. Łączna liczba obywateli objętych wnioskami wyniosła 134 osoby. Łączna suma na

jaką opiewały wszystkie wnioski otrzymane w 2022r. wyniosła 343 880,00 zł., które wypłacono osobom zapewniającym wyżywienie i zakwaterowanie ze środków Funduszu Pomocy.

4.9 Dodatki dla gospodarstw domowych

4.9.1 Dodatek osłonowy.

Zasady i tryb przyznawania oraz ustalania i wypłaty dodatku osłonowego regulują przepisy Ustawy z dnia 17 grudnia 2021 roku o dodatku osłonowym. Wymieniona ustawa weszła w życie 4 stycznia 2022 roku.

Dodatek osłonowy to świadczenie pieniężne, którego celem było zrekompensowanie rosnących cen nośników energii (gaz, prąd) oraz produktów żywnościowych. Wspomniany dodatek przysługiwał osobom w gospodarstwie domowym (wieloosobowym lub jednoosobowym), w którym przeciętny miesięczny dochód nie przekraczał określonych kwot. Ośrodek Pomocy Społecznej w Lelisie przyjął 1806 wniosków o wypłatę dodatku osłonowego i wypłacił dla 1726 gospodarstw domowych dodatki osłonowe w łącznej wysokości **1 262 657,33 zł.**

4.9.2 Dodatek węglowy

Ustalenie prawa do wypłaty dodatku węglowego na podstawie ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym (Dz. U. poz. 1692 z późn. zm.) zwanym dalej „dodatek węglowy”. Dodatek węglowy to jednorazowe świadczenie w wysokości 3 tys. zł. Przysługuje gospodarstwu domowemu, w przypadku gdy głównym źródłem ogrzewania gospodarstwa domowego jest kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy na paliwo stałe, zasilane paliwami stałymi, wpisane lub zgłoszone do centralnej ewidencji emisyjności budynków, o której mowa w art. 27a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków (Dz. U. z 2022 r. poz. 438, 1561 i 1576). Przez paliwa stałe rozumie się węgiel kamienny, brykiet lub pelet zawierające co najmniej 85% węgla kamiennego.

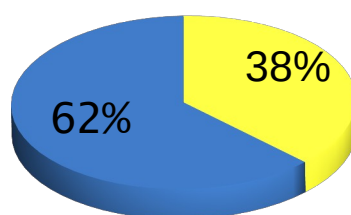
Nowelizacje ustawy o dodatku węglowym z dniem 15 września 2022 r. oraz 3 listopada 2022 r. nałożyła na OPS dodatkowe zadania związane z weryfikacją uprawnień do otrzymania wypłaty dodatku węglowego. Tutejszy organ był zobowiązany weryfikować wnioski w zakresie prawdziwości danych wskazanych we wniosku i dążąc do ustalenia stanu faktycznego, brano pod uwagę m.in. informacje wynikające z deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, informacje uzyskane w związku z postępowaniem o przyznanie świadczeń

(rodzinnych, dodatków do zasiłku rodzinnego, wychowawczego, osłonowego) oraz dane zgromadzone w rejestrze PESEL oraz rejestrze mieszkańców. Dodatkowo nowelizacja ustawy o dodatku węglowym mówiła o przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego, który miał na celu ustalenie faktycznego stanu danego gospodarstwa domowego. Na podstawie wywiadu środowiskowego ustalano faktyczny stan zamieszkiwania wnioskodawcy oraz czy wykorzystywane przez gospodarstwo domowe główne źródło ogrzewania uprawnia do przyznania dodatku węglowego. Niewyrażenie zgody na przeprowadzenie wywiadu środowiskowego, stanowiło podstawę do odmowy przyznania dodatku węglowego. W przypadku uzasadnionych wątpliwości, co do informacji zawartych we wniosku organ wzywał wnioskodawcę do złożenia dodatkowych wyjaśnień i przedstawienia dodatkowych informacji.

Od dnia 17.08.2022 r. do 30.11.2022 r. wpłynęło do Ośrodka Pomocy Społecznej **2248** wniosków o wypłatę dodatku węglowego.

Liczba złożonych wniosków o wypłatę dodatku węglowy	Liczba pozytywnie rozstrzygniętych wniosków o wypłatę dodatku węglowego	Liczba decyzji umarzających postępowanie o wypłatę dodatku węglowego	Liczba wniosków pozostawionych bez rozpoznania	Liczba wniosków - decyzje odmowy
2248	1402	431	350	63

■ Pozytywne rozstrzygnięte wnioski o wypłatę dodatku węglowego



źródło: opracowanie własne

Kwota wypłaconych dodatków węglowych
4 206 000,00

4.9.3 Inne źródła ciepła

W 2022 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Lelisie realizował ustawę o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw.

Beneficjentami były gospodarstwa domowe, których głównym źródłem ciepła jest:

- 1) kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia albo piec kaflowy na paliwo stałe, zasilane pelletem drzewnym, drewnem kawałkowym lub innym rodzajem biomasy, albo
- 2) kocioł gazowy zasilany skroplonym gazem LPG, albo
- 3) kocioł olejowy

zgłoszone lub wpisane do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków do dnia 11 sierpnia 2022 r. dla istniejących lub po tym dniu – wpisane po raz pierwszy.

Wniosek składała osoba zamieszkująca i gospodarująca w danym gospodarstwie domowym, na jeden adres zamieszkania przysługiwał jeden dodatek, nawet jeśli obejmuje więcej gospodarstw domowych. Dodatek otrzymuje pierwszy wnioskujący. Narzędzia do weryfikacji liczby gospodarstw domowych, faktycznego stałego zamieszkiwania była możliwość przeprowadzenia wywiadu środowiskowego.

Dodatek dla gospodarstw domowych nie przysługiwał osobie w gospodarstwie domowym, na potrzeby którego zostało zakupione paliwo stałe, po cenie i od przedsiębiorcy, o których mowa w art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców niektórych paliw stałych w związku z sytuacją na rynku tych paliw (Dz. U. poz. 1477 i 1692).

Wysokość dodatek dla gospodarstwa domowego wynosi:

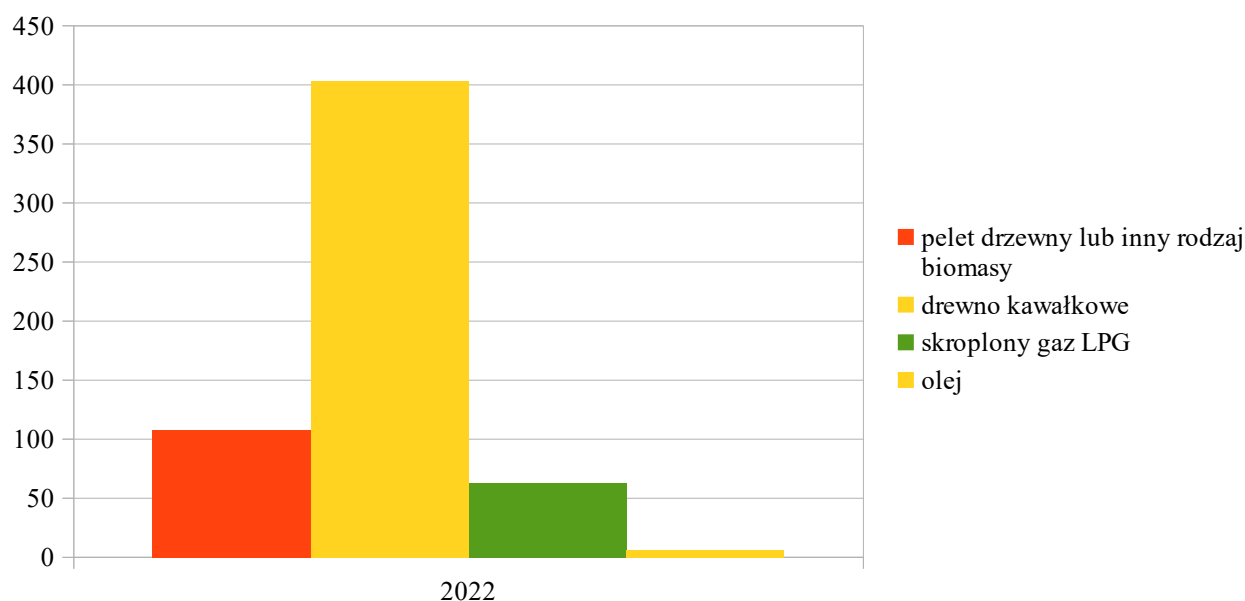
- 1) 3000 złotych - w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł na paliwo stałe zasilany pelletem drzewnym lub innym rodzajem biomasy, z wyłączeniem drewna kawałkowego;
- 2) 1000 złotych - w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia albo piec kaflowy, zasilane drewnem kawałkowym;
- 3) 500 złotych - w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł gazowy zasilany skroplonym gazem LPG;
- 4) 2000 złotych - w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł olejowy.

Informacja o przyznaniu dodatku dla gospodarstw domowych przesyłana była wnioskodawcy na wskazany przez niego adres poczty elektronicznej, o ile wnioskodawca wskazał adres poczty elektronicznej we wniosku o wypłatę dodatku.

Tabela przedstawia liczbę i kwotę wypłaconych dodatków dla gospodarstw domowych

Surowiec opałowy	Liczba wypłaconych dodatków dla gospodarstw domowych	Środki wydatkowane na wypłatę dodatków dla gospodarstw domowych
dodatek dla gospodarstw domowych w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł na paliwo stałe zasilane pelletem drzewnym lub innym rodzajem biomasy (3 000 zł)	108	324 000,00
dodatek dla gospodarstw domowych w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia albo piec kaflowy na paliwo stałe, zasilane drewnem kawałkowym (1 000 zł)	403	403 000,00
dodatek dla gospodarstw domowych w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł gazowy zasilany skroplonym gazem LPG (500 zł)	63	31 500,00
dodatek dla gospodarstw domowych w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł olejowy (2 000 zł)	6	12 000,00
RAZEM	580	770 500,00

źródło: opracowanie własne



źródło: opracowanie własne

Dane dotyczące wniosków

Surowiec opałowy	Liczba złożonych wniosków	Liczba pozytywnie rozstrzygniętych wniosków o wypłatę dodatku dla gospodarstw domowych	Liczba negatywnie rozstrzygniętych wniosków o wypłatę dodatku dla gospodarstw domowych	
			Odmowa	Umorzenie postępowania
Pellet drzewny lub inny rodzaj biomasy	112	108	-	4
Drewno kawałkowe	430	403	5	18
Gaz LPG	68	63	-	5
Olej	8	6	1	1

źródło: opracowanie własne

Analizując wypłacone dodatki, stwierdza się, że 69,49% dodatków stanowi drewno kawałkowe, 18,62% pellet lub inny rodzaj biomasy, 10,86% skroplony gaz LPG oraz 1,03% olej.

4.9.4 Dodatek elektryczny

W celu zrekompensowania wzrostów kosztów cen na rynku energii na mocy ustawy z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 r. w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej, której zapisy weszły w życie 18 października 2022 r. wprowadzony został dodatek elektryczny dla gospodarstw domowych.

Dodatek elektryczny to jednorazowe wsparcie finansowe dla odbiorców, dla których głównym źródłem ogrzewania jest energia elektryczna,

Dodatek elektryczny przysługuje odbiorcy energii elektrycznej w gospodarstwie domowym (w rozumieniu ustawy – prawo energetyczne - odbiorca końcowy dokonujący zakupu energii elektrycznej wyłącznie w celu ich zużycia w gospodarstwie domowym do ogrzewania), w przypadku gdy główne źródło ogrzewania gospodarstwa domowego jest zasilane energią elektryczną, np. pompa ciepła, ogrzewanie elektryczne / bojler elektryczny i źródło to zostało zgłoszone lub wpisane do centralnej ewidencji emisyjności budynków do dnia 11 sierpnia 2022 r., albo po tym dniu – w przypadku głównych źródeł ogrzewania zgłoszonych lub wpisanych po raz pierwszy do centralnej ewidencji emisyjności budynków, jeśli jest to nowo uruchomione źródło.

Dodatek wynosi:

- 1 000 zł – dla gospodarstw domowych zużywających do 5 MWh rocznie,
- 1 500 zł – dla gospodarstw domowych zużywających powyżej 5 MWh rocznie (warunkiem było załączenie potwierdzenia przekroczenia 5 MWh wysokości rocznego zużycia za rok 2021).

Wypłata dodatku elektrycznego jest zadaniem zleconym gminie.

Wnioski o wypłatę dodatku elektrycznego można było składać realizatorowi zadania tj. w Ośrodku Pomocy Społecznej w Lelisie od 1 grudnia 2022 r. do 1 lutego 2023 r.

W okresie od 01.12.2022r. do 31.12.2022r. do Ośrodka Pomocy Społecznej w Lelisie wpłynęły 3 wnioski, których rozstrzygnięcie nastąpiło w 2023r.

V. GMINNE PROGRAMY Z ZAKRESU INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

5.1 Leliska Karta Seniora

Tabela przedstawia liczbę wydanych kart w ramach programu „Leliska Karta Seniora”:

ROK	2020		2021		2022	
Liczba kart ogółem:	10		10		8	
W tym z podziałem na płeć:	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
	6	4	8	2	4	4

źródło: opracowanie własne

W Polsce zachodzą zmiany demograficzne, które wskazują na postępujący proces starzenia się mieszkańców, dlatego też powinniśmy wpływać na poprawę jakości życia seniorów oraz stwarzać im warunki do aktywności w wielu dziedzinach życia społecznego.

Uchwałą nr XXXIV/230/2018 Rady Gminy Lelis z dnia 28 marca 2018 r. wprowadzono Program „Leliska Karta Seniora”. Program stanowi element polityki społecznej realizowanej przez Gminę Lelis. Głównym celem programu jest wzmocnienie aktywności społecznej i poprawa jakości życia leliskich seniorów. Leliska Karta Seniora potwierdza osiągnięcie określonego wieku uprawniającego do korzystania z ulgi znajdującej się w specjalnym katalogu przywilejów dla seniorów. Karta wydawana jest z terminem ważności do dnia 31.12.2023 r. W 2022 r. wydano mniejszą o 20% liczbę kart w stosunku do lat poprzednich.

5.2 Rodzina - TRZY PLUS

Tabela przedstawia liczbę wydanych kart w ramach programu „Rodzina Trzy Plus”:

Rok:	2020		2021		2022	
Liczba rodzin:	114		89		118	
Liczba wydanych kart:	591		456		647	
W tym wydanych dla:	Rodziców/opiekunów	dzieci	Rodziców/opiekunów	dzieci	Rodziców/opiekunów	dzieci
	226	365	176	280	230	417

źródło: opracowanie własne

Uchwałą nr XXX/211/2017 Rady Gminy Lelis z dnia 14 grudnia 2017r. wprowadzono Program „Rodzina Trzy Plus”, który jest skierowany do dużych rodzin zamieszkałych na terenie Gminy Lelis.

Program „Rodzina Trzy Plus” jest elementem polityki społecznej realizowanej przez Gminę Lelis mającym na celu:

- promocję dużej rodziny oraz działań na rzecz wzmocnienia jej kondycji,
- poprawę warunków życia dużych rodzin,
- zwiększenie szans rozwojowych i życiowych dzieci i młodzieży wychowującej się w dużych rodzinach,
- wspieranie dużych rodzin oraz kształtowanie ich pozytywnego wizerunku.

Karta wydawana jest do dnia 31 grudnia każdego roku.

W 2022 r. wydano 647 kart, zaś w 2021 r. tylko 456 kart. Zaobserwowano wzrost liczby wydanych kart o 41,89% kart względem roku 2021 r. Przyczyną takiej sytuacji jest prawdopodobnie zniesienie obostrzeń sanitarnych w związku z wystąpieniem pandemii COVID – 19, co uniemożliwiało ich wykorzystanie jej posiadaczom w latach poprzednich.

5.3 Informacja dotycząca realizacji „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Lelis na lata 2022-2027 ” – kontynuacja

Powołany w 2011 r. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie realizuje ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249). W skład zespołu wchodzi 5 pracowników socjalnych, asystent rodziny i kierownik ośrodka pełniąc funkcję przewodniczącego oraz przedstawiciele Komendy Miejskiej Policji w Ostrołęce, Sądu Rodzinnego w Ostrołęce, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówek oświatowych, Rady Gminy, służby zdrowia.

Działania Zespołu ukierunkowane są na rozwiązanie konkretnego problemu w rodzinie, dotkniętej przemocą, a ich celem jest przeciwdziałanie następstwom zaistnienia stosowania przemocy. Zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest zintegrowane oddziaływanie na rodzinę i budowanie dla niej sieci wsparcia.

W 2022 roku odbyły się 4 spotkania Zespołu Interdyscyplinarnego, natomiast w 2021 r. i 2020 r. odbyły się po 2 spotkania. Podczas spotkań przedstawiono informację dot. Grup Roboczych, omówione zostały problemy generujące przemoc oraz trudności w organizowaniu systemu wsparcia dla ofiar i sprawców przemocy.

Zespół Interdyscyplinarny był organizatorem konferencji **„Znaczenie bezpieczeństwa w budowaniu partnerstwa lokalnego w systemie pomocy społecznej”**. W konferencji wzięli udział przedstawiciele: Komendy Miejskiej Policji w Ostrołęce, Prokuratury Okręgowej

w Ostrołęce, Sądu Rejonowego w Ostrołęce, Urzędu Gminy w Lelisie, kierownicy jednostek gminnych, dyrektorzy i nauczyciele szkół z terenu gminy Lelis, członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Polskiego Czerwonego Krzyża w Ostrołęce, radni, sołtysi, przewodniczący Kół Gospodyń Wiejskich. Podczas konferencji odbyła się prelekcja, a gośćmi honorowym i jednocześnie prelegentami byli przedstawiciel Prokuratury Okręgowej w Ostrołęce - Prokurator Andrzej Luchciński, Komendy Miejskiej Policji w Ostrołęce – st. asp Magdalena Eliaż oraz Psycholog Małgorzata Michalczuk. Wskazówki jakimi podzielili się prelegenci spotkania zaintrygowały wszystkich uczestników. Bardzo szybko zrodziły się pytania jak postąpić w sytuacjach wydających się bez wyjścia. Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinach, to temat, jak się okazało, nie tylko dla pracowników OPS, ale też dla Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Przemoc w rodzinie w szczególności naraża osoby bliskie na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza ich godność osobistą, nietykalność cielesną, wolność i swobodę, w tym również osobiste normy związane z życiem seksualnym. Powoduje szkody na zdrowiu fizycznym, psychicznym, a także wywołuje cierpienie i krzywdy moralne u osób, które jej doznają.

Funkcjonowanie Grup Roboczych ds. przemocy pozwala na bardziej wnikliwą ocenę sytuacji osób dotkniętych przemocą jak i sprawców przemocy, budowanie i doskonalenie współdziałania pomiędzy instytucjami, wymianę doświadczeń, zapobieganie podejmowaniu działań wykluczających się bądź powielających się. W 2022 r. odbyło się 36 spotkań Grup Roboczych, natomiast w 2021r. odbyło się 29 spotkań natomiast w 2020 r. zaledwie 12 spotkań Grup Roboczych. Porównując rok 2022 to zauważalny jest wzrost liczby posiedzeń o 6,9% w stosunku do 2021 r. i o 158,33% w stosunku do 2020 r. Powodem tego jest zwiększająca się liczba założonych procedur „Niebieska Karta”. Podczas posiedzeń ustalano m.in. sposób realizacji zadań, analizowano bieżące problemy, ustalano plany działań dla konkretnych rodzin, wypracowywano skuteczne strategie współpracy poszczególnych służb. Analizowano również skuteczność i zasadność realizowanych bądź zrealizowanych już działań. Na spotkania Grupy Roboczej zapraszane są osoby doznające przemocy oraz sprawcy przemocy. Prowadzone są z nimi rozmowy na temat istniejących problemów w rodzinie, generujących przemoc, ustalany jest plan działań i współpracy.

Tabela przedstawia problem przemocy w rodzinie:

PRZEMOC										
Rok	Liczba PROCEDUR „Niebieska Karta”	Charakterystyka osób, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie			Charakterystyka osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie			Liczba zakończonych przez Zespół Interdyscyplinarny/ Grupę Roboczą PROCEDUR „Niebieskie Karty” na skutek:		
		Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	Ogółem	Zakończenia przemocy w rodzinie oraz zrealizowania indywidualnego planu pomocy	Brak zasadności podejmowanych działań
2020	30	20	6	1	1	19	0	21	5	16
2021	23	20	6	2	5	18	0	25	16	9
2022	31	21	7	3	1	24	0	19	13	6

źródło: opracowanie własne

W 2022 roku wpłynęło o 15% „Niebieskich Kart” więcej niż w roku 2021, i o 2% kart więcej niż w 2020 r. W 2022 roku odnotowano troje dzieci wobec którego istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, natomiast w 2021 roku było to 2 dzieci wobec których było podejrzenie stosowania przemocy a w 2020 roku było to 1 dziecko .

Liczba kobiet, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie w latach 2020 - 2022 utrzymuje się na tym samym poziomie.

Liczba kobiet wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc, w porównaniu do roku 2021, zmalała o 1 kobietę.

W 2022 roku zakończono procedurę „Niebieska Karta” w 19 rodzinach w tym :

- w 13 rodzinach ze względu na zakończenie przemocy oraz zrealizowanie indywidualnego planu pomocy,
- w 6 rodzinach ze względu na brak zasadności podejmowanych działań.

W 2021 roku zakończono procedurę „Niebieska Karta” w 25 rodzinach w tym :

- w 16 rodzinach ze względu na zakończenie przemocy oraz zrealizowanie indywidualnego planu pomocy,
- w 9 rodzinach ze względu na brak zasadności podejmowanych działań.

Natomiast w 2020 roku procedurę „Niebieska Karta” zakończono w 21 rodzinach, w tym:

- w 5 rodzinach ze względu na zakończenie przemocy oraz zrealizowanie indywidualnego planu pomocy
- w 16 rodzinach ze względu na brak zasadności podejmowanych działań.

W 2022r. zakończono o 24% procedur „Niebieskiej Karty” mniej w porównaniu do 2021 r. i o 9,52% mniej w porównaniu do 2020r.

Powodem zmniejszenia w 2022r. ilości zakończenia procedury Niebieskiej Karty jest potrzeba prowadzenia dłuższego monitorowanie rodzin, w których znajdują się nieletnie dzieci lub osoby starsze, niepełnosprawne.

VI. WNIOSKI Z DZIAŁALNOŚCI W 2022 ROKU I PLAN PRACY OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ NA 2023 ROK

Analizując działania opisane w niniejszym sprawozdaniu można wnioskować, że pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Lelisie (OPS), podejmowali wiele działań w celu zaspakajania potrzeb mieszkańców Gminy, a w szczególności niwelowania nierówności społecznych. Ważnym zadaniem było i jest przeciwdziałanie występowaniu negatywnych zjawisk np. bezrobocia, przemocy, uzależnień, problemów opiekuńczo wychowawczych rodzin z dziećmi. Ważnymi działaniami mającymi duże znaczenie w wymiarze rodzinnym i społecznym jest i będzie wspieranie osób z niepełnosprawnościami, w szczególności osób starszych i samotnych. Realizacja zadań w tych obszarach na pewno jest konieczna i wymaga kontynuowania oraz rozwijania działań wspierających.

Z powodu obecnej sytuacji, gdy jest wojna na Ukrainie, występuje stan pandemii może okazać się, że wystąpią nowe, nie przewidywane oczekiwania i potrzeby mieszkańców Gminy. Z prowadzonego przez pracowników OPS monitoringu wynika, że na pierwszy plan wyłonią się problemy związane z przewidywanym kryzysem, czyli może pojawić się problem stanu zagrożenia bezpieczeństwa, wzrost bezrobocia w wyniku którego wzrośnie problem ubóstwa, izolacji społecznej, wycofania z aktywnych form życia. Pracownicy OPS, w realizacji zadań w 2023 roku, muszą wzmacniać świadczenie pracy socjalnej kierowanej do osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej. W celu umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których nie są oni w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości należy wzmocnić działania w plan pracy tj:

- zapewnienie sprawnej realizacji różnorodnych świadczeń na rzecz osób i rodzin będącymi świadczeniobiorcami OPS,
- stałe monitorowanie bieżącej sytuacji epidemicznej i utrwalanie wśród klientów OPS pożądanych zachowań w okresie przestrzegania reżimu sanitarnego,
- rozwinięcie pracy socjalnej jako głównego narzędzia pracy pracowników socjalnych,
- podejmowanie działań zmierzających do udzielania wsparcia mieszkańcom, którzy nie są w stanie samodzielnie pokonać trudności w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb życiowych,
- podejmowanie współpracy z klientem w na podstawie zawieranych kontraktów socjalnych,
- zapewnienie wkładu własnego w ramach realizowanych programów osłonowych i rządowych programów osłonowych,

- podnoszenie kwalifikacji i wiedzy pracowników poprzez udział w szkoleniach, samokształceniu i dofinansowywaniu doksztalcania,
- kontynuowanie i rozwijanie partnerskiej współpracy między instytucjami, organizacjami pozarządowymi, społecznością lokalną itp.
- rozwój współpracy o charakterze ponadlokalnym, poszukiwanie skutecznych, innowacyjnych rozwiązań.